

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Bakalářská práce

Kateřina Navrátilová

**STRATEGIE A POŽADAVKY MUŽŮ A ŽEN PŘI
SEZNAMOVÁNÍ V NEREPRODUKTIVNÍM VĚKU**

Vedoucí práce: Mgr. Radka Kučerová

Praha 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v repozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze dne

Kateřina Navrátilová

Poděkování

Na tomto místě bych velice ráda poděkovala lidem, kteří se podíleli ať už přímo nebo nepřímo na vzniku této práce:

- Největší a nejsrdečnější dík patří mé vedoucí bakalářské práce **Mgr. Radce Kučerové**, která se mě ujala a pomohla mi zkrotit mé „básnické střevo“, dala mi nespočet důležitých rad a věnovala mi svůj drahocenný čas.
- Můj dík také patří Mgr. Zuzce Štěrbové, která mě seznámila s Mgr. Radkou Kučerovou a také mi dala několik cenných rad.
- Děkuji také Mgr. Kateřině Klapilové bez jejíhož Journal Clubu bych se nikdy nenaučila orientovat ve světě odborných článků.
- Také chci poděkovat svým rodičům za podporu po celou délku mého studia. Speciálně děkuji mámě, která se mnou prožívala všechny mé úspěchy i neúspěchy a to jak studijní tak i ty ostatní.
- Velký dík patří také mému příteli Patriku Šanderovi, jehož tolerance a podpora byla v posledních dnech vzniku této práce nezměrná.
- V neposlední řadě bych také chtěla poděkovat Veronice Klimešové za její přátelství a pomoc ve dne i v noci, a to speciálně v problematice anglického jazyka.

Obsah:

Úvod.....	4
I. Teoretická část	6
1. Pohlavní výběr	6
1.1. Sexy synové, hendikep a dobré geny.....	6
2. Preference při výběru partnera.....	8
2.1. Pohlavně specifické preference	8
2.2. Preference závislé na věku.....	11
2.2.1 Teorie „babičkování“ (Evoluce menopauzy).....	13
2.2.2. Teorie „dědečkování“.....	14
3. Faktory ovlivňující výběr partnera	16
3.1. Krátkodobé vs. dlouhodobé strategie	16
3.2. Preference vs. reálný výběr.....	17
4. Výběr partnera.....	19
4.1 Teorie nenáhodného párování: homogamie vs. komplementarita.....	19
5. Výběr partnera skrze internet	21
5.1. Prostředí internetových seznamek.....	21
5.2. Uvedené a preferované vlastnosti v inzerátech	22
II. Empirická část.....	25
1. Cíle výzkumu	25
2. Hypotézy.....	26
3. Design výzkumu	27
3.1. Modelová studie Waynfortha a Dunbara.....	27
3.2. Prostředí výzkumu	27
3.3. Výběr vzorku.....	28
3.4. Tvorba kategorií.....	28
3.5. Analýza dat.....	30
4. Výsledky	31
5. Diskuze	41
III. Závěr.....	45
IV. Seznam literatury	46

Úvod

Vybrala jsem si téma zabývající se seznamováním přes internetové seznamky v post-reproduktivním věku, tedy ve věku nad 50 let v kontextu evoluční psychologie. Bylo napsáno již mnoho prací o tom, jak internet ovlivňuje mezilidskou komunikaci a to především u mladých lidí (např. Šmahel, 2003). U starších lidí bylo seznamování přes internet spojeno s určitým stigmatem, přesto nedávné výzkumy naznačují, že tento názor již není tak nekompromisní (Stephure a kol., 2009). Okruh lidí, s kterým se lidé setkávají je již v pozdějším věku poměrně stabilní a možností jak potkat nové lidi, tak může být méně. Proto jsou internetové seznamky stále více využívané lidmi v pozdějším věku a v neposlední řadě je to také čas, který se dá návštěvou seznamovacích portálů uspořit (Stephure a kol. 2009). Starší lidé využívají online seznamování jako prostředek k nalezení partnera poměrně častěji než lidé mladší. Ve studii Hogana a kol. (2011) začalo pouze 23% lidí pod 40 svůj vztah přes internet, zatímco 36% lidí nad čtyřicet let našlo jejich současného partnera právě online.

My se zaměříme na strategie jedinců při hledání partnera nad 50 let věku, tedy osob v tzv. post-reproduktivním věku. Sociální vývoj (např. vyšší míra rozvodovosti, větší otevřenost v otázkách sexuality) a demografické změny, zejména zvýšení dlouhověkosti způsobily, že je stále důležitější studovat párování z hlediska celé délky života. Strategie mužů vybírat si krásné a plodné partnerky by již nemusela být v pozdějším věku prioritou, i přesto, že schopnost reprodukce zpravidla, na rozdíl od žen, neztrácejí. Ženy oproti tomu po menopauze schopnost reprodukce ztrácí a podle teorie „babičkování“ se zaměřují především na pomoc při výchově vnoučat.

V teoretické části se podíváme blíže na pohlavní výběr, a jak výběr partnera probíhá ve světě zvířat, odkud také vzešli první teorie praktikované dále na výběr partnera u lidí, jako je například teorie o dobrých genech A. R. Wallace. Více poté v druhé kapitole rozebereme pohlavně specifické preference, tedy co muže a ženy při výběru partnera ovlivňuje a jaké jsou rozdíly v preferencích u obou pohlaví. A protože je naše práce zaměřena především na post-reproduktivní věk, rozebereme blíže i preference závislé na věku. S tím také souvisí teorie „babičkování“, kterou objasníme v druhé části druhé kapitoly. Jaké jsou důsledky post-reproduktivního věku pro ženy a zda muži toto období prožívají stejně jako ženy. Ve třetí kapitole se dotkneme tématu výběru partnera a srovnáme preference s reálným výběrem. Na závěr se podíváme na výzkumy, které již byly na toto téma publikovány a souvisí také s prostředím internetových seznámek, stejně jako náš výzkum

V empirické části pak již rozebírám náš výzkum týkající se seznamování v post-reproduktivním věku. Konkrétně se v něm zaměřujeme na preference osob starších 50ti let a na jejich udávané charakteristiky v internetových seznamkách. Otázky, které se pokusím zodpovědět, jsou: Podle čeho si uživatelé internetových sezonek budou ve starším věku vybírat partnera, když už nemohou přivést na svět potomky? Bude jejich výběr ovlivněn stejnými faktory, jako v reproduktivním věku nebo se spokojí se společně sdílenými chvílemi, myšlenkami a zájmy? Tyto otázky se pokusíme zodpovědět právě v našem výzkumu a posléze zasadit do širšího rámce evoluční psychologie a etologie člověka.

I. Teoretická část

1. Pohlavní výběr

1.1. Sexy synové, hendikep a dobré geny

Tato práce vychází z paradigmatu evoluční psychologie a etologie člověka. S nimi souvisejí následující teoretická východiska, která je nutné zmínit. Vzhledem k tomu, že je tato práce zaměřena na výběr partnera, je nutné se v úvodní kapitole zmínit o tématu pohlavního výběru.

Podle Darwina (2007) se nové druhy vyvíjejí procesem, nazvaným přírodní výběr. V přírodním výběru záleží na kompetici jedinců stejného druhu, kteří bojují o přežití a rozmnožení v rámci určitého prostoru. Selekcční tlaky způsobí adaptaci na určité podmínky a ty poté zvýhodní svého nositele. Ti jedinci, kteří přežijí a jsou v rozmnožení úspěšní, jsou tzv. biologicky zdatní. Některé znaky, ale mohou snižovat životaschopnost svého nositele. Například paví ocas je extrémní nevýhodou při létání a tím také znemožňuje rychlý únik před nepřítelem. Proto Darwin předpokládal, že jediný způsob, jak se tyto znaky mohly vyvinout, je, že nesou pro dané zvíře výhodu při hledání partnera, která by mohla kompenzovat nižší pravděpodobnost přežití (Barrett a kol., 2007).

Tento pohlavní výběr se děje buď v rámci jednoho pohlaví a jde tedy o výběr vnitropohlavní, kdy v rámci jednoho pohlaví jedinci soutěží o možnost spářit se s druhým pohlavím nebo druhým případem je výběr mezipohlavní, ve kterém si jedno pohlaví vybírá mezi jedinci opačného pohlaví a následně dojde k rozmnožování (Darwin, 2005).

Jednou ze základních teorií pohlavního výběru je teorie sexy synů R. Fischera (1930), která říká, že preference krásných jedinců se vyplatí, pokud cena za to není příliš vysoká a předpokládá vybíravost samiček, které se řídí jen zdánlivě nelogickou módou. U monogamních druhů, kde jsou pestře zbarvení samci i samice (jako u papoušků, papuchalků a čejek), se zdá, že se uplatňuje vzájemný pohlavní výběr: samci i samice si vybírají co možná nejparádivější partnery (Jones, Hunter, 1993 in Ridley, 2007). Zastánci teorie o dobrých genech, kteří vychází z A. R. Wallace ovšem tvrdí, že krása je potvrzením jedincovi odolnosti vůči nemocem a je ukázkou zdraví a kvality, kterou je třeba předat svým potomkům.

Dalším vysvětlením výrazných samčích znaků je Zahaviho „teorie hendikepu“ podle níž jsou samčí znaky vybírány právě proto, že snižují životaschopnost samců a tak slouží jako spolehlivý signál samčí kvality. Ať už jsou to paví pera nebo pera rajky dlouhoperé, které

samečkovi vyrůstají těsně nad očima a několikanásobně přesahují délku jeho těla, oboje mrzačí svého majitele, ale vysílají tím zároveň signál směrem k samičkám (Ridley, 2007). „Už jen to, že sameček s tak náročnou ozdobou přežil, je pro samičku uspokojivou zárukou, že její nápadník obstál v náročné zkoušce. Dokázal totiž přežít navzdory handicapu“ (Ridley, 2007, s. 123). Problémem je, že se samčí genofond pro dlouhá ocasní pera nebo jiné preferované znaky může vyčerpat a selekce se zastaví, protože všechny ostatní nepreferované znaky budou odstraněny (Barrett a kol., 2007).

Existují ale i lidské morfologické znaky, jako mužské vousy nebo ženská prsa, které mohou být pokládány za výsledek procesu pohlavního výběru (Barber, 1995). Zdá se, že i stavba mužského těla podléhá pohlavnímu výběru. Mužská ramena, bicepsy, tedy celkově horní část trupu je vyvinutější než u žen (Barrett a kol., 2007).

2. Preference při výběru partnera

V této kapitole se budeme zabývat preferencemi a to pohlavně specifickými, v nichž se zaměříme například na to, jaké investice vkládají obě pohlaví do potomků a jak to dále ovlivňuje preference při volbě partnera nebo jaké fyzické znaky obě pohlaví upřednostňují. V druhé části kapitoly rozebereme preference s ohledem na věk, tedy jak se liší preference v reprodukčním a postreprodukčním věku. V závěru kapitoly rozebereme teorii „babičkování“, která nám objasní, proč ženy kolem 50 roku ztrácí schopnost reprodukce a muži ne.

2.1. Pohlavně specifické preference

Pokud by si jedno nebo druhé pohlaví z dlouhodobého hlediska vybralo špatně, riskovali by plýtvání jejich předchozími investicemi. Triversova (1972) teorie rodičovských investic poukazuje na vybíravost podle toho, které pohlaví investuje více do potomků. Ženy jsou ty, které do plození potomků investují více a to již od prvopočátku kdy poskytnou své vajíčko k oplození spermií, které jsou mnohem menší a nesou v sobě „pouze“ DNA. Následuje 9 měsíční náročné těhotenství a až několikaletá laktace (Barrett a kol. 2007). Rozdílné investice do potomků vysvětlují i různé preference při volbě partnera. Pohlaví, které investuje více, by mělo být vybíravější a pokud by nebylo, mělo by menší reprodukční úspěch. Proto v souladu s teorií rodičovských investic, tvaroval pohlavní výběr u obou pohlaví vysokou míru vybíravosti (Barrett, Dunbar, Lycett, 2007).

Ukazuje se, že právě ženy vzhledem k vysokým rodičovským investicím budou vybíravější ohledně vlastností potenciálních partnerů, napříč širokým spektrem charakteristik, od fyzické zdatnosti po míru důvěryhodnosti. Podle evoluční psychologie to jsou, ale právě ty vlastnosti, které zvyšují reprodukční úspěch žen. Patří sem to, zda je partner schopen a ochoten investovat prostředky do ženy a jejích dětí a zda je schopen a ochoten jí a děti fyzicky chránit (Buss, 2009). Pokud by si tedy žena zvolila nestálého a nespolehlivého partnera, zůstala by s jeho potomky sama a bez možnosti užívat jeho prostředky i ochranu, které by jí jiný muž mohl poskytnout a jejich děti by tak měly větší šanci na přežití (Buss, 2009).

Co se týče reprodukčního úspěchu, mohou samci zvýšit své fitness oplozením většího množství samiček. Samice toto ale udělat nemohou a špatný výběr by byl pro ně mnohem nákladnější než pro samce. Když o novorozeného potomka pečují oba rodiče, tak mají muži menší prostor si hledat nové partnerky (Barrett a kol. 2007). „To znamená, že muži jsou stejně

jako ženy vybíravější než typický savec a vyhledávají partnerky s vysokou fertilitou, aby si zajistili produkci co největšího počtu potomků přesto, že budou omezeni na jedinou partnerku.“ (Barrett a kol., 2007, str. 142).

V Bussově mezikulturní studii zaměřené na 37 kultur dávali muži větší důraz na fyzickou atraktivitu partnerky, zatímco ženy preferovali „dobré finanční vyhlídky“. Townsend (1998) ve své studii na vysokoškolských studentech prokázal, že ženy si vybírají muže s ohledem na jejich postavení, ať jde o jakýkoliv typ vztahu. V jeho experimentu bylo více žen ochotno jít na schůzku s všedním mužem, pokud jeho oblečení ukazovalo na vysoké postavení, než s mužem, u kterého jeho oděv toto nesignalizoval. U mužů tomu tak nebylo. Muži byli ochotni jít na schůzku s kteroukoli hezkou ženou, ať měla na sobě uniformu „rychlého občerstvení“ či kostýmek. V 85 % případů uvedli studenti medicíny fyzickou přitažlivost jako nejdůležitější znak ve výběru partnerky pro vážný vztah. Tuto odpověď mělo pouze 10% studentek (Townsend, 1998). Je také zřejmé, že si ženy všímají schopností, které muže předurčují k budoucímu vysokému postavení a získání majetku, jako například inteligence, nadání, cílevědomost, píle atd. (Buss, 1989). Mnoho požadavků na partnera se u mužů a žen neliší, obě pohlaví by chtěla inteligentní, laskavé, empatické, spolehlivé a zdravé partnery a dále také u potenciálních partnerů oceňují podobnou politickou orientaci a náboženskou víru (Buss, 2006).

Pokud se podíváme podrobněji na vzhled, tak u žen jsou velmi atraktivní neotenní znaky v obličeji, zatímco u mužů by se dalo předpokládat, že budou upřednostňovány spíše maskulinní rysy. Podle Perretta a kol. (1998) ženy spíše preferují feminizované mužské obličej, pravděpodobně z důvodu kompromisu mezi dobrým sexuálním partnerem a dobrým otcem. Jiné studie prokazují, že ženy preferují maskulinní obličej mužů především v období menstruačního cyklu, kdy mají nejvyšší pravděpodobnost početí, a to zřejmě z důvodu, že maskulinní rysy u mužů nejen že značí zdraví, ale mohou signalizovat dobré geny pro své potomky. V období po menopauze se preference pro maskulinní obličej mužů neprokázala. Preference se tedy u žen v průběhu menstruačního cyklu a vlivem hormonálních změn po menopauze mění (Little et al, 2010).

Jeden z možných ukazatelů ženiny schopnosti reprodukce nabízí poměr obvodu pasu k obvodu boků, tzv. WHR (Pawlowski a Dunbar, 2005). Tento poměr je v evolučně vyvinutých mužských preferencích důležitý také z hlediska toho, že se v těhotenství dramaticky mění. Vyšší poměr napodobuje těhotenství, což je u žen hodnoceno jako méně atraktivní a snižuje to jejich reprodukční hodnotu. Nižší poměr signalizuje naopak zdraví, reprodukční zdatnost a vyvrací, alespoň na pohled, případné těhotenství (Barber, 1995). Mužská měřítka pro ženskou

přitažlivost se vyvíjela po tisíce generací a toto spolehlivé vodítko se nedalo přehlédnout. Kvůli mnoha vodítkům, která tělesný vzhled ženy zprostředkovávají, a kvůli mužským standardům krásy, které se vyvinuly tak, aby odpovídaly těmto návodům, je nejdůležitější mužskou preferencí při volbě partnerky její přitažlivost a tělesná krása (Buss, 2009).

Není to ale jen poměr pasu k bokům, čeho si muži na ženách nejčastěji všimají. Další studie ukazují, že v západních společnostech se klade důraz nejen na WHR, ale také na BMI („body mass index“), tedy index tělesné hmotnosti, který se podle studií zdá být důležitý v hodnocení atraktivity ženského těla. Preference pro konkrétní hodnoty BMI se napříč kulturami různí, často například podle dostupnosti zdrojů (Tassinari a Hansen, 1998). Ve své studii se Pawlowski a Jasienska (2008) zabývali vztahem mezi nižšími hodnotami WHR a BMI u žen a jejich náročností na zdroje u potenciálních partnerů. Potvrdilo se, že ženy s nižším WHR byly náročnější na zdroje svých budoucích partnerů. Ženy s nižším WHR mají vyšší hladinu estradiolu, který souvisí s vyšší pravděpodobností úspěšného početí a WHR je tedy spolehlivým signálem plodnosti (Lipson a Ellison, 1996). Dále se ukázalo, že ženy s vyšším WHR mají vyšší preference pro mužskou atraktivitu, pravděpodobně z důvodu lepších genů, které tak mohou předat svým potomkům a zvýšit tak jejich fitness (Pawlowski a Jasienska, 2008).

Naším předkům byly dostupné dva druhy pozorovatelných důkazů ženina zdraví a mládí: rysy tělesného zjevu, jako jsou plné rty, jemná a čistá kůže, jasné oči, zářivé vlasy, svalový tonus a také projevy chování, jako je štědrost, mladistvý krok, živá mimika obličeje, vysoký náboj energie. Tyto tělesné znaky signalizující mládí a zdraví a tedy i reprodukční kapacitu jsou základními složkami mužských měřítek ženské krásy (Buss, 2009). Nejsou to, ale jen ženy, u kterých hraje tělesný vzhled svou roli. U mužů je například jejich výška považována za výhodnou v zaměstnání, vyšší muži jsou vnímáni jako výše společensky postavení a mají i výhody z hlediska seznamování, jsou totiž považováni za žádanější (Barber, 1995). Potvrzuje to i studie Pawlowskiho (2003), kde si žádná z 363 žen nevybrala na předloženém obrázku jako potenciálního partnera nižšího muže, ani žádný ze 161 mužů si nevybral vyšší ženu. Relativně vyšší muži a relativně menší ženy mají totiž vyšší reprodukční úspěch.

Ukázali jsme si zásadní rozdíly mezi preferencemi žen a mužů. Obě pohlaví se především snaží o maximalizaci fitness. Ovšem ve srovnání s jinými savci jsou rozdíly mezi pohlavími zmírněny bezmocností lidských novorozenců a vysokými rodičovskými investicemi. Cílem je výchova potomků až do jejich dospělosti, kdy se budou moci sami rozmnožovat. Nejde tedy jen o výběr vhodného partnera, ale i schopnost potenciálního

partnera potomky úspěšně vychovat (Barrett a kol. 2007).

2.2. Preference závislé na věku

Čím jsou muži starší, tím mají tendenci si nacházet stále mladší partnerky (Buunk a kol., 2001; Alterovitz a Mendelsohn, 2009). V Bussově studii (1989) napříč kulturami se ukázalo, že ve všech studovaných společnostech upřednostňovali muži mladší partnerky a ženy starší partnery. Muži preferovali v průměru partnerky o cca 2,5 roku mladší a ženy upřednostňovaly o zhruba 3,5 roku starší muže. Věkový rozdíl, jak se ukazuje, roste také s počtem každého dalšího manželství: u prvního jsou to tři roky, zatímco u druhého už je rozdíl pět let a osm let při třetím manželství (Buss, 2006). I další studie dělaná ve 14 kulturách potvrzuje mužské preference pro mladší partnerky a ženské preference pro starší partnery (Dunn a Clark, 2010). Výsledky byly srovnatelné například s britskou studií Pawlowského a Dunbara (1999a), kde byl preferovaný věk u potenciálních partnerů žen o 2 až 3 roky vyšší než jejich. Zdá se ale, že pouze ve věku nad 75 let se situace obrací a ženy preferují mladší partnery. Překvapivé je, že věku 60-74 let ženy stále usilují o partnery starší i když se ve výzkumech ukazuje, že ženy nechtějí znovu ovdovět nebo se stát ošetřovatelkami nemocných partnerů (Alterovitz a Mendelsohn, 2009).

Ženské preference pro starší muže mohou pocházet z dob lovců a sběračů, pro které zdroje pocházející z lovu byly nepostradatelné pro přežití. Tělesná síla vzrůstá u mužů s věkem a dosahuje vrcholu kolem třicítky. Přesto, že dosud nebyly provedeny systematické studie vztahu věku a loveckých schopností, antropologové usuzují, že tato schopnost kulminuje u muže mezi třicátým a čtyřicátým rokem, kdy je mírný pokles jejich fyzické síly kompenzován dokonalejšími znalostmi, trpělivostí, šikovností a moudrostí. Ve všech kulturách s sebou vyšší věk nese vyšší status a prostředky (Buss 2009).

I u žen se v souladu se zvýšením příjmů a postavení zvyšují nároky na partnery. Jak ženy postupují v hierarchii od školy na pracoviště, tvoří nové standardy porovnáváním mužů v nových prostředích, vzhledem ke svým vlastním úspěchům. Ženská kritéria jsou tak flexibilnější a více variabilní, než u mužů v průběhu života, protože záleží více na současné situaci ženy: její věk, příjem, životní styl, to co ona potřebuje, pokud jde o emocionální a materiální investice a to, co umí získat (Townsend, 1998).

Ve studii Pawlowského a Dunbara (1999a) se ukazuje, že s vyšším věkem žen klesá jejich „tržní hodnota“ a s tím i jejich náročnost na potenciálního partnera, zatímco muži jsou s věkem stále náročnější. Pro muže je mládí zásadním vodítkem, neboť ženská reprodukční

hodnota po dvacítce se vzrůstajícím věkem trvale klesá. Ve věku 40 let je ženská reprodukční schopnost nízká a v padesáti letech se už blíží nule. Reprodukční schopnost žen je tedy omezena na pouhý zlomek jejich života, na rozdíl od mužů (Buss, 2009). Mladistvý vzhled se také u žen v období menopauzy ztrácí, protože klesá hladina estrogenu i kolagenu v těle, které ženám pomáhají, aby měly pleť bez vrásek, a pomáhají k celkovému tělesnému zdraví (Genazzani, Gambacciani, Simoncini, 2006).

Ukázalo se, že úpravy fotografií na internetových profilech žen, jako je retušování nebo pořizování fotografií u profesionálních fotografů bylo zjištěno třikrát více u fotografií žen, než u mužů (Hancock a Toma, 2009). U mužů více o jejich zdraví vypovídá například jejich tvář. Ve studiích, kde byla zkoumána maskulinita mužského obličeje, preferovali ženy před menopauzou maskulinnější obličeje mužů více, než ty po menopauze. Maskulinnější tváře jsou podle výzkumů ukazatelem zdraví, což by vysvětlovalo preference pro tento rys u žen, které jsou ještě reprodukčně aktivní (Little a kol., 2010; Thornhill a Gangestad, 2006). Naopak co se týče chlupatosti mužské hrudi, dávaly starší ženy přednost chlupatějším mužům více, než mladší ženy (Rantala a kol., 2010).

Alterovitz a Mendelsohn (2009) ve své studii zjišťovali, zda budou ženy v pozdějším věku vybíravější více, než muži. Jejich studie zahrnovala věkové kategorie od 20 až do 75 a více let. Výsledky byly takové, že ženy byly vybíravější více než muži ve všech věkových kategoriích. Ve studii bylo 17 možných odpovědí týkajících se různých charakteristik potenciálních partnerů, které byly předem specifikované. Ženy uvedly v průměru 9,84 charakteristik a muži 8,03. Obě pohlaví ve věkové kategorii 40-54 byly signifikantně méně selektivní než věková skupina 60-74 let. Starší muži přikládají u potenciální partnerky větší význam inteligenci a starší ženy u mužů zase dominanci (Buunk a kol. 2002).

Ve studii Pawlowskiho a Dunbara (1999a) nechali výzkumníci hodnotit subjekty inzeráty, které obsahovaly kombinaci pěti různých kategorií vlastností (atraktivita, zdroje, závazek, sociální schopnosti, erotika). Když srovnali preference inzerentů, zjistili, že existuje kompromis mezi dvěma dvojicemi vlastností, a to mezi zdroji a závazkem a mezi zdroji a sociálními schopnostmi. Waynforth a Dunbar (1995) uvádějí, že kritéria pro volbu partnera nejsou vůbec statická, to jak se jednotlivé teorie vědců ve větší či menší míře uplatňují, závisí také na místních ekonomických a demografických podmínkách.

2.2.1 Teorie „babičkování“ (Evoluce menopauzy)

Zde bych ráda více rozebrala evoluci menopauzy a s ní spojenou teorii „babičkování“ (z angl. „grandmothering“). Slovo menopauza kromě poslední menstruace označuje také období reprodukčního klidu. Palacios a kol. (2010) se zabýval rozdíly ve věku menopauzy v různých geografických oblastech. Zjistili, že průměrný věk menopauzy v Evropě se pohybuje mezi 50,1–52,8 roku, v Severní Americe od 50,5 do 51,4 roku, v Latinské Americe od 43,8 do 53 let a v Asii od 42,1 do 49,5 roku. Zajímavé bylo, že ženy v Asii a Latinské Americe, které pocházely z chudších socioekonomických poměrů, měly významně dřívější nástup menopauzy. Reprodukční stárnutí žen se objevuje mnohem dříve než stárnutí somatické.

Bylo diskutováno několik hypotéz, snažících se vysvětlit existenci menopauzy. Jedním z tvrzení pro vznik menopauzy je, že ženy zkrátka přežijí jejich zásobu oocytů¹. Příčinou reprodukčního stárnutí je tedy ovariální vyčerpání. Výzkumníci totiž předpokládají, že průměrná délka života našich předků byla 40 let a dnes je to více jak 80 let ve vyspělých zemích (Rashidi a Shanley, 2009). To by znamenalo, že v dřívějších dobách se ženy, za předpokladu, že věk menopauzy by byl neměnný, menopauzy ani nedožily. Diamond (2003) namítá, že reprodukční soustava není jediná, která stárne a pokud by důvodem, proč se menopauza objevila, bylo nedávné prodloužení délky života, proč se reprodukční soustava jako jediná nepřizpůsobila, jako ostatní biologické funkce. Dále namítá, proč ženám tedy přírodní výběr neumožnil, aby se jejich zásoba vajíček postupně nezvýšila tak, aby vystačily po celou délku života, jako je to například u vajíček slonů, kosticových velryb nebo želv, které se dožívají obdobně vysokého věku, jako lidé.

Dalším názorem pro vysvětlení existence menopauzy je, že novorozenec je po porodu velmi závislý na matce a s vyšším věkem matky se také zvyšuje riziko jejího úmrtí při porodu a tím i ohrožení přežití jejích závislých potomků. Rizika těhotenství v pozdějším věku tak převažují nad přínosy další reprodukce (Shanley a Kirkwood, 2001). Ovšem úmrtnost mužů v pozdějším věku je vyšší než u žen. Podle Rashidiho a Shanleyho (2009) by v takovém případě dítě narozené matce v pozdějším věku mohlo ztratit otce a s tím spojené jeho zdroje. Potenciální nevlastní otec by pak mohl být k novorozenci i nepřátelský, což by vysvětlovalo zastavení reprodukce v závislosti na ochraně stávajících potomků.

Cant a Johnstone (2008) uvádí, že fáze reprodukčního stárnutí, která vede k menopauze, se shoduje s věkem, kdy se objeví další populace fertálních žen. Jde tedy o

---

¹ Oocyt je samičí pohlavní buňka (nezralé vajíčko).

mezigenerační reprodukční konflikt. Když se tedy mladší žena začne reprodukovat, ta starší se stává „postreproduktivním“ pomocníkem.

Tím se dostáváme k teorii babiček, jejíž podstatou je, že i postmenopauzální ženy mohou zvýšit své fitness (tzn. biologickou zdatnost) tím, že budou pomáhat svým současným potomkům při výchově svých vnoučat, než aby se snažily vyprodukovat své vlastní další potomky (Hawkes a kol. 1998; Barrett a kol. 2007). Kirsten Hawkesová s kolegy studovala lovecko-sběračskou společnost Hadzapů v Tanzanii a zjistili, že matky které se staraly o děti, strávily mnohem méně času sháněním potravy a přispěly tak méně k výživě svých odstavených dětí, než ty které už se o své děti starat nemusely. Jednak tedy babička může pomoci snížit věk, kdy je dítě odstaveno a může i pro něj zajistit potravu v době, kdy se matka musí věnovat ještě nesamostatnému dítěti. Inklusivní fitness vyplývající z „babičkování“ může být dostatečně velké, aby přírodní výběr nakonec upřednostnil menopauzu, protože paradoxně tak má žena více přeživších dětí, díky tomu, že jich porodila méně (Diamond, 2003). Nicméně například studie Kachel a kolegů (2010) toto vysvětlení vyvrací a tvrdí, že „babičkování“ má malý vliv na přispění k přežití vnoučat a tedy i zvýšení inklusivního fitness. Další co bývá zmiňováno ve spojitosti s teorií babičkování je její přímý vliv na dlouhověkost. Ani takové výsledky se ve studii Kachel a kol. (2010) nepotvrdily.

Závěrem tedy pokud by se daly vyjádřit výhody nebo nevýhody menopauzy, k nevýhodám by podle Diamonda (2003) patřily omezení v možnostech mít potomky po celou délku života. K výnosům radí, že se žena vyhne zvýšenému riziku úmrtí při porodu a dalším rizikům, která vyplývají z rodičovství v pokročilém věku. Zvýší se tedy šance na přežití jejich vnoučat nebo předcházejících vlastních dětí.

2.2.2. Teorie „dědečkování“

Studie, která byla dělána ve Finsku na předindustriální společnosti, byla zaměřena na teorii „dědečkování“, která už tak často jako teorie babiček zmiňována není. U mužů se, ale žádný efekt „dědečkování“ neprojevil, jejich vliv na přežití vnoučat nebyl žádný (nebo negativní). Ukázalo se, že žijící otcové měli pouze vliv na své potomky, přesněji na zkrácení doby kdy se poprvé reprodukovali a na zkrácení intervalu mezi jednotlivými reprodukci. Problémem může být, že studie byla dělána pouze na striktně monogamní společnosti a jediným možným zvýšením fitness pro muže, jejichž manželka je již po menopauze je pomáhat svým potomkům (Lahdenperä, Russell a Lummaa, 2007).

Dalším z důvodů proč se teorie „dědečkování“ v péči o vnoučata nemusí projevit je nejistota paternity. Jedinci by se totiž podle Hamiltonova pravidla (1964) o altruismu, měli za účelem zvýšení své inkluzivní fitness chovat altruisticky pouze k těm, s nimiž sdílejí daný gen. Pro muže je ale jistota otcovství velmi komplikovaná. Podle Eulera a Weitzelové (1996) by se velikost zájmu prarodičů o jejich vnuky měla měnit s pohlavím potomka. Může totiž nastat situace, kdy dědeček z otcovy strany dětí nejen, že si nemůže být jist, že vnoučata jeho syna jsou opravdu jeho, ale ani si nemůže být jist, že jeho syn je jeho. Euler a Weitzelová (1996) přišli na to, že prarodiče ze strany otce pečují o vnoučata méně, než prarodiče z matčiny strany.

Babičky z matčiny strany se o vnoučata starají nejvíce, mají totiž největší jistotu ohledně stupně příbuznosti. Proto, jak je vidět není příliš možné teorii „dědečkování“ na muže uplatnit.

3. Faktory ovlivňující výběr partnera

3.1. Krátkodobé vs. dlouhodobé strategie

V naší studii se sice zaměříme pouze na dlouhodobé párování, ale je nutné uvést rozdíly ve strategiích při hledání krátkodobého a dlouhodobého vztahu. Vzhledem k tomu, že přínos z reprodukce musí převažovat nad náklady na ni, častěji se do krátkodobých vztahů pouštějí muži (Schmitt, 2005). Ačkoli ženy nesou vyšší biologické náklady reprodukce než muži, mohou také získat, pokud se uchýlí ke krátkodobému (někdy i mimomanželskému) vztahu. Krátkodobý partneri nejsou poskytovateli zdrojů, ale spíše dobrých genů, které mohou zdědit jejich potomci a stát se tak atraktivnější pro budoucí sexuální partnery (Sylwester a Pawlowski, 2010).

Takovým signálem dobrých genů může být viděno i riskování u mužů. Schopnost mužů podstoupit nebo i přežít nějaké riziko, může být považováno za ukazatel kvalitního partnera. Ve studii Kellyové a Dunbara (2001) dostaly ženy ke zhodnocení krátké popisy mužů, jež se lišily podle míry riskování, dobrovolnosti riskovat a v altruismu. Ženy hodnotily atraktivitu těchto potenciálních partnerů pro dlouhodobý nebo krátkodobý (tedy na jednu noc) vztah. Pokud popisovaní muži dobrovolně podstupovali riziko, byli pro ženy signifikantně atraktivnější, než muži, kteří měli riziko v popisu práce (např. hasiči) nebo altruisti („hodní hoši“). Jako dlouhodobí partneri byli preferováni právě altruisté. Jakési hrdinství vyplývající z rizika fungovalo jako signál pro dobré geny a naopak altruismus jako znak ochoty mužů investovat do potomků. Když byli muži požádáni, aby ty samé popisy ohodnotily, podle toho, jak by se podle nich líbily ženám, odpovědi mužů téměř odpovídaly tomu, co uváděly ženy. Vypadá to tedy, že jsou si muži dobře vědomi, co ženy u potenciálních partnerů hledají. Podobně svoji studii zaměřili i Sylwester a Pawlowski (2010) a jejich výsledky prokazovaly stejný účinek rizikového chování na ženy jako u Kellyové a Dunbara (2001).

Co se týče krátkodobých vztahů, jsou ženy mnohem více selektivní než muži (Buss, 2009). Také jsou sexuálně nedostupnější než muži, to znamená, že mohou vyžadovat dlouhé a nákladné námluvy (Schmitt, 2005). Proto muži museli vyhovět ženským požadavkům, jinak by zřejmě nedokázali přivábit ty nejatraktivnější ženy a možná nedovedli přilákat vůbec žádné ženy. Ženské požadavky na to, aby svolily k sexu, zřejmě mužům prodražily jejich strategii věnovat se pouze krátkodobým známostem. Náklady na vyhýbání se stálému partnerskému vztahu byly zřejmě tak vysoké, že pro většinu mužů to nebyla ta správná cesta (Buss, 2009).

Evoluční biologové se shodují, že už naši předkové žijící v pleistocénu se k polygamii uchýlovali jen příležitostně. Dodnes je polygamie výsadou hlavně bohatých mužů, kteří si mohou dovolit zabezpečit své ženy rovným dílem, pro které toto uskupení přináší větší výhody, než kdyby zůstaly monogamní. Ridley (2007) dokonce vyslovil odvážnou myšlenku, že předpisy proti polygamii mají chránit především chudé muže.

V kontextu dlouhodobých vztahů jsou pro ženy nejdůležitějšími vlastnostmi hledanými u potenciálních partnerů zdroje a závazky (Li a kol. 2002). Naopak u krátkodobých vztahů kladou ženy důraz na vlastnosti, které naznačují genetické kvality, jako symetrie obličeje (Little a kol. 2007a), maskulinní tělo (Little a kol. 2007b) a dominanci (Gangestad a kol. 2004). Muži na druhou stranu upřednostňují fyzickou přitažlivost a ukazatele plodnosti (např. WHR - viz výše) a to jak v krátkodobých tak dlouhodobých vztazích (Li a Kenrick 2006).

3.2. Preference vs. reálný výběr

V předchozích kapitolách jsme rozebrali, jaké jsou preference při volbě partnera, a to jak z hlediska pohlaví tak věku. Studie ukazují, že mohou být rozdíly v preferencích a následně reálným výběrem partnera. Ideální partner je jedna věc, ale reálný výběr se mnohdy může výrazně lišit (Todd a kol., 2007). Jedním z faktorů, který může hrát roli je pozice na partnerském trhu. To jak posuzujeme hodnotu partnera, vystihuje teorie „mate-value“ v evoluční psychologii. Podle té naše vlastní sebehodnocení v rámci partnerského trhu hraje významnou roli v posuzování budoucího partnera. Preferovány jsou takové vlastnosti, které mohou zvýšit reprodukční úspěch. Dimenze, ve kterých jsou podle Ellise a kol. (2002) hodnoceni současní a potenciální partneři mohou být vřelost-důvěryhodnost, vitalita-atraktivita a status-zdroje. Pokud budeme srovnávat své vlastnosti s jedinci stejného pohlaví v rámci mate-value, dostaneme vlastní hodnotu na partnerském trhu. Lidé si hledají partnery, kteří jsou jim ve své přitažlivosti rovni a eventuálně ustupují ze svých očekávání podle svého věku, vzhledu a bohatství (Ridley, 2007).

Jsou rozdíly v tom, co lidé chtějí a co je na trhu dostupné. Proto jsou nuceni dělat různé kompromisy mezi preferencemi a skutečnou volbou. Tento nesoulad může vzniknout z více důvodů, jako když lidé například nemají stabilně dané preference a jsou postaveni před přímou volbu. Kromě toho nemusí lidé své preference správně vyjadřovat. Mohou také odpovídat podle toho, co si myslí, že chce tazatel slyšet a to může například ovlivnit poptávku. Naše mysl také může být přizpůsobena tak, že záměrně dáváme špatné odpovědi

nebo maskujeme své skutečné preference a to zejména v oblasti výběru partnera, kde to může být výhodou v oklamání konkurence potenciálního partnera a někdy tím oklameme i sami sebe (Todd a kol. 2007).

Způsoby jakými se dají rozdíly studovat, jsou buď se dotázat aktuálních párů, co za rysy je k sobě původně přitahovalo, a to je problematické, protože se to opírá o nejisté vzpomínky. Nebo by bylo dobré se zaměřit více na přirozené prostředí, protože výzkumy probíhají převážně v laboratorních podmínkách, kde mohou být podmínky předem dané a respondent si tak musí představovat, jak by se zachoval (Hertwig a kol., 2003 in Todd a kol. 2007)

Ve studii Todda a kol. (2007) se zaměřili více na reálné prostředí a to konkrétně na výběr partnerů v prostředí „speed datingu“. Jde o seznamování zrychleným tempem, kdy je v jedné místnosti více párů a po pár minutách se prohazují, rozhovor s opačným pohlavím si zaznamenávají a na konci celého kola vyhodnotí, kdo si myslí, že by pro ně byl tím vhodným partnerem. V této studii se před začátkem účastníků zeptali, jakým vlastnostem dávají přednost a ty poté porovnaly s těmi, které si skutečně vybraly u potenciálních partnerů. Ačkoli muži i ženy uvedli, že upřednostňují partnery, kteří jsou jim podobní, jejich skutečný výběr byl jiný. Muži založili svá rozhodnutí především na fyzické přitažlivosti žen. Ženy byly vybíravější v tom smyslu, že vědomi si vlastní fyzické přitažlivosti, vybíraly muže s rysy, které odpovídaly jejich potřebám. Muži i ženy byli v konečném důsledku ovlivněni fyzickou přitažlivostí žen. Tyto výsledky byly v souladu s evolučními modely párování založených na teorii rodičovských investic.

Podobné výsledky a rozdíly mezi preferencemi a reálným výběrem se objevily i v dalších studiích (Finkel a Eastwick, 2008; Courtiolem a kol., 2010). Pro nás je ale zkoumání preferencí důležitější, protože odrážejí psychologické nastavení člověka vyvinuté během jeho celé evoluční historie.

4. Výběr partnera

4.1 Teorie nenáhodného párování: homogamie vs. komplementarita

Počítačové simulace ukazují, že náhodné párování je v přírodě velmi nepravděpodobné (Kalick a Hamilton 1986, Jaffe 1996). Naopak studie naznačují, že nenáhodné párování (z ang. assortative mating) se zdá jako velmi adaptivní (Alvarez a Jaffe, 2004; Davis, 1995). Preferuje-li jedinec někoho se soběpodobnými charakteristikami jde o homogamii. Pokud naopak upřednostňuje partnera s opačnými vlastnostmi, jedná se o komplementaritu (Štěrbová, 2012). Nenáhodné párování má vliv na genetickou strukturu populace, jež významně ovlivňuje evoluční dynamiku sexuálních organismů (Kondrashov a Kondrashov 1999).

Imprinting, tedy memorování si vizuálních obrazů rodičů v raném věku, je také používán při výběru partnerů. Tváře se zdají být zapojeny do reprodukčního chování u lidí a tváře párů se sobě vzájemně velmi podobají, lze to jistě považovat za adaptivní rys (Penton-Voak a Perrett 2000). Lidské tváře jsou také považovány za prostředek k vyjádření signálů o dobrých genech (Jaffe 1999). Jak ve své studii zjistila DeBruinová (2004), na základě teorie příbuzenského výběru jsou jedinci ochotni více investovat do geneticky příbuzných jedinců. Podobné rysy ve tváři podle DeBruinové zvyšují u jedinců stejného pohlaví důvěryhodnost a atraktivitu.

U homogamního párování se podobnost mezi partnery objevila v rase, socioekonomickém statusu, věku, duševních schopnostech, vzdělání, osobnosti, fyzické přitažlivosti, náboženském vyznání i v čichových vlastnostech nebo krevní skupině (Berezkei a kol. 2002). Homogamie se zdá být pod vlivem mnoha kulturních faktorů. Což může vyplývat z fyzické příbuznosti jedinců, ekonomických výhod spojených s párováním a psychické rovnováhy a kompatibility, kterou vnímají manželé v manželství (Berezkei a kol., 2002).

Zmínila jsem, že nenáhodné párování je adaptivní, podle Philippe Rushtona (1988) můžeme totiž teorii homogamního párování vysvětlit pomocí příbuzenského výběru, podle kterého jedinec pomáhá svým příbuzným, kteří nesou část jeho genů, protože při jejich předání se do další generace dostanou i geny altruistického jedince. Mezi vzájemně podobnými partnery tedy dochází k větší míře altruismu, i když nejsou příbuznými. Své příbuzné lze poznat i podle fenotypové podobnosti, tedy že se geny projevují i navenek. Podle této teorie má člověk vrozený algoritmus, který následně aplikuje na potenciální partnery a

preferuje právě ty, jejichž fenotyp je podobný (Blaustein a kol., 1991). Studie ukázaly, že manželé jsou si víc geneticky podobní než náhodně spárovaní jedinci. Měření byla zaměřena na velikost genetického vlivu na určité fyzické, osobnostní a kognitivní funkce (Rushton, 1988). Ovšem podobnost mezi partnery může být zapříčiněna také efektem proximity, tedy že si lidé nacházejí partnery ze stejného města, zaměstnání či školy (Štěrbová, 2012).

Jiné výzkumy ovšem ukazují na tendence vybírat si partnera podle opačných vlastností tedy na základě komplementarity. Jedním z názorů je, že tento výběr může zamezit inbreedingu², který může nastat při preferenci homogamního partnera (Jaffe, 1999). Jedinci s opačnými vlastnostmi se, ale mohou přitahovat proto, že si tak vzájemně uspokojí své potřeby. Viditelné je to například u dominance a submitivity, kdy partneři, kteří jsou v tomto směru komplementární, vykazují v partnerství větší spokojenost (Dryer a Horowitz, 1997). Nebo v preferencích, které jsme tu již zmiňovali, tedy rozdílné strategie mužů a žen v oblasti věku, kdy muži upřednostňují mladší partnerky a ženy naopak o něco starší partnery (Waynforth a Dunbar, 1995) Dále studie prokázaly, že si ženy vybírají partnery s odlišným MHC (hlavní histokompatibilní komplex, který má významnou funkci v imunitním systému), ale některé studie toto vyvrátily, když porovnály složení MHC genů skutečných párů a náhodně spárovaných, tak se vzájemně nelišili (Roberts a Little, 2008; McClelland a kol. 2003).

Hypotéza komplementarity byla zatím podpořena jen málo výzkumy, naopak se ukazuje, že vztahy kde jsou partneři komplementární, se málokdy vyvinou ve vztahy dlouhodobé. Vlastnosti, které mohli být zprvu u partnerů vnímány jako velmi atraktivní, jsou časem chápány jako nepřijatelné. Tyto vztahy tak bývají ukončeny dříve, než vztahy založené na homogamii (Štěrbová a Valentová, 2012).

---

² Inbreeding znamená křížení mezi geneticky příbuznými jedinci a může mít potenciálně škodlivý dopad. Podle Westermarcova efektu (1981) o sebe nemají sexuální zájem ti jedinci, kteří spolu vyrůstali.

5. Výběr partnera skrze internet

V následující kapitole se blíže podíváme na prostředí internetových seznamek, a jak často se skrz ně v dnešní době lidé seznamují a to po celém světě. Také se seznámíme s výzkumy, které byly pro tuto práci stěžejní a jejichž výsledky budeme později konfrontovat.

5.1. Prostředí internetových seznamek

Na internetu je spousta možností jak s někým komunikovat nebo navazovat vztahy. Mohou to být různé diskusní skupiny, komentáře a diskuze k jednotlivým článkům na internetu, sociální sítě, chatovací skupiny, kde se lidé připojí a rovnou spolu komunikují a jde tedy o synchronní komunikaci nebo také online seznamky, kde může být komunikace i asynchronní (Šmahel, 2003). Podle Mandlena a Lenharta (2006) se internet stal čtvrtou nejoblíbenější možností seznamování a výsledky potvrdily, že polovina všech uživatelů internetu se po partnerovi na internetu poohlíželo. To potvrzují i další studie jako Whitty (2007), která uvádí, že polovina uživatelů internetu z její studie (75 mužů a žen ve věku 18-25 let) měla schůzku během prvního týdne po registraci na seznamce. Zároveň respondenti uvedli, že je to pro ně pouze start ke schůzkám offline. Další mezikulturní studie (Hogan a kol. 2011) uvádí, že 81% (z 2 438) respondentů dotazovaných v Brazílii zná někoho, kdo se zkoušel seznamovat přes internet a 41% dotazovaných Brazilců, ví o někom, kdo si vzal partnera, kterého potkal na internetu. Pro srovnání s dalšími studiemi, které jsou pro nás stěžejní (Pawlowski a Dunbar 1999a, 1999b) bylo ve Velké Británii dotázáno 2 552 respondentů a z toho 52% ví o někom, kdo se seznamoval přes internetové seznamky a 21% ví o někom, kdo se díky nim oženil. Celkem 35,5 % dotazovaných ze všech 18 zemí uvádí, že potkali někoho přes internetové seznamky a následně se s ním sešli osobně. Konkrétně například v Norsku to bylo 62,3 % z 317 dotazovaných, v Německu 52 % z 2 638 respondentů a ve Španělsku 55,2 % z 2 673 dotázaných. Průměrný věk v této studii byl 42 let u mužů a 39 let u žen (Hogan a kol. 2011).

Jedním z důvodů, proč lidé využívají internetové seznamky, může být z nedostatku času a kladením důrazu především na kariéru, jak uvádějí některé americké studie (Close a Zinkhan, 2004; Stephure a kol. 2009). Dalším z důvodů, který ve studii Close a Zinkhan (2004) dotazovaní uvedli, bylo, že internetové seznamky pomáhají zmenšit geografické hranice ve vytváření a následném udržování vztahů. Pomáhají také k nalezení protějšku v blízkosti nebo přímo ve městě, kde uživatel žije. Mimo to je také možnost na internetových

seznamkách přesně specifikovat požadavky a pomocí nástrojů internetových seznámek s nimi najít ideální shodu (Close a Zinkhan, 2004).

Je ještě jeden faktor, který nahrává internetovým seznamkám a to rozvodovost, která se postupem času rapidně zvedla. V roce 1989 bylo v České republice 8,7 % rozvedených mužů ve věku 45 - 49 let, v roce 2003 to bylo již 13,4 %. Podíl rozvedených mužů starších padesáti let z celkového počtu rozvedených mužů v daném roce stoupl z 8,4 % v roce 1989 na 15,4 % v roce 2003. U žen je trend obdobný, avšak podíly nižší. Ve věkové skupině 45 - 49 let vzrostl podíl rozvádějících se žen v České republice z 6,1 % (v roce 1989) na 10,4 % (v roce 2003) a u věkové skupiny starších padesáti let ze 4,8 % na 9,9 %. (ČSÚ, 2002)

Podle Hogan a kol. (2011) začalo svůj vztah přes internetové seznamky od r. 1997 ve věku 50-59 let 38% lidí a ve věku 60-69 to bylo 37% lidí ze všech 18 zemí, které zkoumali. Z jimi uvedených věkových skupin (od 15 do 79 let) to jsou nejvyšší čísla.

Negativem internetového seznamování může být neosobnost inzerátů a možnost zkreslení vlastního popisu a zároveň sklon k přehnaným požadavkům na partnera. Navíc je míra zkreslení, případně obohacení těchto představ umocněna tím, že chybí velmi důležitý kus informace, a to informace o reálné podobě protějšku. Specifickým aspektem je absence neverbální komunikace, nelze tedy rozlišit mimo jiné intonaci, výšku nebo sílu hlasu. Což je ochuzení sdělované informace (Šmahel, 2003). Naproti tomu Ellison a kol. (2006) zjišťovali, na kolik jsou lidé ve svých popisech v inzerátech upřímní a otevření a zjistili, že se online uživatelé snaží uvést co nejpřesnější sebereprezentaci a to z důvodu předpokladu, že dojde i na schůzku „tváří v tvář“. Ke zkreslení může dojít, i když uživatelé uvedou svoji fotografii, zkreslení uživatelových fotografií je vnímáno jako největší nevýhodou online seznamování, 80 % z nich si myslí, že ostatní online uživatelé o sobě neuvádějí přesné informace (Hancock a Toma, 2009).

5.2. Uvedené a preferované vlastnosti v inzerátech

Když jsme v předchozí kapitole mluvili o klamání uživatelů, neuvedli jsme, že další možností v čem lze klamat, je věk. Podle studie Pawlowskiho a Dunbara (1999b), která byla dělána na inzerátech uveřejněných v novinách, mělo tendenci zamlčet svůj věk 69,2 % žen ve věku 50-59 let. Pravděpodobně proto, že jak už jsme zde uvedli, s věkem klesá plodnost a také hodnota těchto žen na partnerském trhu. Pawlowski a Dunbar (1999b) uvedli, že ženy které neuvedly svůj věk (odhadli věk žen podle požadovaného věku mužů) byly náročnější na potenciální partnery, než ženy podobného věku, které jej uvedly. Ty ženy, které svůj věk

nespecifikovaly, se velice podobaly profilu žen mezi 20 a 30 roky. Vyplývá z toho, že tyto ženy měly v úmyslu působit jako ženy v reprodukčním věku, které jsou ve svých požadovaných vlastnostech náročné, ale mládí je jejich jediná deviza. Ženy, které svůj věk neuvedly, požadovaly od potenciálních partnerů v inzerátech častěji závazek a sociální dovednosti³, než inzerentky kolem 20 let. Ty také v inzerátech uváděly výrazně méně vlastnosti spojené se sociálními postoji a zájmy. Muže zajímala především atraktivita, sociální dovednosti a závazek. Muži byli také méně nároční, než ženy, když neuvedli svůj věk. Ženy, které neuvedly svůj věk, také nepožadovaly tak často atraktivitu nebo zdroje.

V dalším výzkumu Pawlowskiho a Dunbara (1999a) uvedlo 24 % mužů jeden nebo více termínů ve svých inzerátech souvisejících s majetkem nebo statusem a 35 % ochotu k přijetí závazku, což koresponduje s požadavky žen v jejich inzerátech. Dalšími požadavky na partnera byla u žen fyzická atraktivita (ve 33 % inzerátů) a sociální schopnosti (v 52 % inzerátů). Tyto charakteristiky také muži nejčastěji uváděli, zdá se tedy, že vědí, co ženy preferují a také se tím řídí. Muži vyhledávají u žen především fyzickou atraktivitu a to ve 43 % inzerátů. Pawlowski a Dunbar (1999a) také ve své studii uvádí věkový rozdíl v preferencích mužů a žen. Muži preferovali výrazně mladší partnerky, a to především ve věkové kategorii 50-59 let, až o 8 let mladší. Ženy naopak preferují jen o něco starší partnery ve všech věkových kategoriích. Zabývali se také tržní hodnotou, kdy u žen byla jejich tržní hodnota dána plodností, ale ne reprodukční hodnotou, zatímco u mužů byla jejich tržní hodnota dána kombinací jejich příjmu a pravděpodobností zda bude ještě za 20 let stále se stejnou ženou. Signifikantní byla závislost mezi tržní hodnotou a partnerskou náročností. Vrchol tržní hodnoty žen byl kolem třicítky, u mužů to bylo až těsně před čtyřicítkou.

Ve studii Waynfortha a Dunbara (1995) muži, kteří neuvedli žádný ukazatel statusu/majetku, byli méně nároční, tzn., požadovali méně vlastností od potenciální partnerky, než ti kteří takové ukazatele uvedli. Ženy, které neuvedly znaky fyzické atraktivity, byly také méně náročné, než ty, které je uvedly. Vyšší procento žen také hledalo znaky spojené se závazkem, spíše než se zdroji/statusem.

Všechny tyto výzkumy, ze kterých jsme vycházeli, se shodují na tom, že muži si hledají výrazně mladší partnerky, zatímco ženy preferují o něco starší partnery. Také atraktivita se vyskytuje ve všech těchto výzkumech jako stěžejní požadavek mužů na potenciální partnerky. Dále také majetek/status je zas oproti mužům nejvyhledávanější u žen. Celkově jsou ženy náročnější na vlastnosti požadované od potenciálních partnerů více, než

---

³ Tímto konkrétním výzkumem se budeme zabývat dále v empirické části a také rozebereme, které vlastnosti do těchto kategorií patří.

muži a to především ty, které ve svých inzerátech zatajily svůj věk, ale podle výzkumníků jsou to ženy v pozdějším věku, aby tak zvýšily svoji hodnotu na partnerském trhu. Zdá se tedy, že muži i ženy jsou si vědomi toho, co je pro druhé pohlaví žádoucí a také se tomu přizpůsobují. V další části této práce se podíváme, jak se tyto pravidla uplatňují na českém partnerském trhu.

II. Empirická část

1. Cíle výzkumu

Cílem našeho výzkumu bylo zjistit, jaké jsou preference osob starších 50 let při seznamování a jaké informace o sobě uvádějí oni sami. Vzhledem k tomu, že v období nad 50 let jsou již ženy zpravidla neschopné reprodukce a reprodukční schopnosti mužů se snižují, předpokládali jsme, že i preference a uváděné informace o sobě, by mohly obsahovat odlišné informace, než u osob reprodukčně schopných. Jak jsem uvedla v teoretické části, je celá škála charakteristik týkající se právě ukazatelů na reprodukční schopnosti žen (např. poměr pasu a boků, symetricita, BMI atd.), spadajících převážně do kategorie fyzická atraktivita. I proto jsme předpokládali, že například takových informací budou o sobě ženy uvádět méně a muži požadovat méně, na úkor jiných, v tomto období relevantních kategorií, jako jsou například závazky či sociální schopnosti. Ke zjištění uvedených předpokladů jsme využili internetových inzerátů a jejich následných analýz.

2. Hypotézy

Na základě výsledků předchozích výzkumů (Waynforth a Dunbar, 1995; Pawlovski a Dunbar, 1999a; Pawlovski a Dunbar, 1999b; Koziel a Pawlovski 2003) založených na analýze seznamovacích inzerátů, jsme si určili několik hypotéz:

H1: Muži nad 50 let věku budou preferovat mladší ženy, než jsou oni sami a ženy nad 50 let věku budou preferovat o něco starší muže.

H2: Muži nad 50 let věku budou prezentovat svůj majetek a status a ženy nad 50 let věku budou o majetek a status více usilovat.

H3: Muži nad 50 let věku budou preferovat u žen fyzickou atraktivitu a ženy budou fyzickou atraktivitu více nabízet.

H4: Ženy nad 50 let věku budou hledat více vlastností u jejich potenciálních partnerů (jsou více vybíravé), zatímco muži budou inzerovat více vlastností než ženy.

3. Design výzkumu

3.1. Modelová studie Waynfortha a Dunbara

Naše pozorování vycházelo především z výzkumu Waynfortha a Dunbara (1995). V rámci jejich studie sbírali výzkumníci osobní inzeráty vycházející v publikacích The Sun a The Examiner, které byly vydávány po celé Kanadě a USA a dalších dvou menších publikacích vycházejících okolo Portlandu (Oregon). Pro jejich analýzu byly vybrány inzeráty zaměřující se na dlouhodobé vztahy. Konečný vzorek byl od 479 mužů a 402 žen. Inzeráty byly následně rozděleny podle věku vždy po 10 letech (věková škála byla od 20 do 60 let). Zkoumána byla četnost vlastností nabízených a poptávaných. Inzeráty byly skórovány podle klíče, který sestával z kategorií částečně převzatých z výzkumu Busse (1989) a z části podle nově vytvořených kategorií na základě pilotní studie několika inzerátů. Podle obsahové analýzy tedy finálně vytvořili sedm kategorií: fyzická atraktivita, majetek /status, závazek, sexuální věrnost, tolerance dětí, věk, nabízené a požadované vlastnosti. Pomocí těchto kategorií určili procentuální četnost pro muže a ženy s rozdělením na vlastnosti hledané a nabízené.

3.2. Prostředí výzkumu

Celý výzkum byl prováděn v prostředí českých internetových seznámk, které byly vybrány na základě nejvyhledávanějších seznamovacích portálů ve vyhledávačích Google.cz a Seznam.cz. Vyřazeny byly ty portály, které obsahovaly pouze seznámení za účelem flirtu, sexu či přátelství, jelikož preference pro výběr partnera na krátkodobý vztah se mohou od dlouhodobého lišit (např. Buss, 2007). Pro naše účely jsme se zaměřili pouze na vážné seznámení. Vyřazeny byly také ty servery, na kterých bylo nutné se pro zobrazení inzerátů zaregistrovat. Zbylé jsme posuzovaly podle struktury inzerátů, přičemž určující pro nás byl volný text inzerátů, představující první nebo také „ideální“ nabídku a preference inzerentů (Waynforth a Dunbar, 1995).

Nejlépe těmto požadavkům vyhovovaly servery seznamka.cz, rande.cz a stesti.cz. Po důkladnější analýze zdrojů se ukázalo, že seznamka.cz a rande.cz mají stejného provozovatele, ale i totožné inzeráty, proto jsme do našeho výzkumu zařadili pouze rande.cz a stesti.cz. Oba tyto servery mají kategorii „vážné seznámení/vztah“ a dále se rozlišují podle „on hledá ji“ a „ona hledá jeho“, kde bylo například k datu 26. 5. 2013 na rande.cz v těchto kategoriích 12 095 inzerátů mužů a 6001 inzerátů žen. Denně je na obou serverech přes 2000

online uživatelů. Jiné než heterosexuální zaměření nebylo v našem výzkumu bráno v potaz. Výzkumný soubor obsahuje inzeráty nasbírané v období od 11. 5. 2013 do 26. 5. 2013 (tedy z 16ti po sobě jdoucích dnů). Každý inzerát obsahoval informace o věku, pohlaví, fotografii (která mohla být uvedena či nikoli) a o lokalitě (kterou jsme nijak v rámci České republiky neomezovali, ani nebrali při analýze v potaz).

3.3. Výběr vzorku

Věk respondentů, jak již bylo zmíněno, byl omezen pouze na post-reproduktivní, tedy 50 a více let. Celkový počet nasbíraných inzerátů během zvoleného období čítal inzeráty od celkem: 158 žen a 154 mužů z portálu rande.cz a 146 žen a 94 mužů z portálu stesti.cz. Z těch byly, po vzoru Waynfortha a Dunbara (1995), vyřazeny všechny duplicitní inzeráty a ty, jež obsahovaly pouze různé literární výroky, básně, inzeráty umístěné ve špatné kategorii nebo neobsahovaly žádnou z výše uvedených kategorií, pouze např. několika slovné výroky jako „stále hledám“ nebo „jsem tu, abych nebyla sama“. Inzeráty podané cizinci nebo hledající cizince, i když uvedené v českém jazyce, byly také vyřazeny, vzhledem k tomu že by odlišné sociokulturní prostředí mohlo ovlivnit preference volby potenciálního partnera.

Z celkových 304 inzerátů žen bylo ke konečné analýze vybráno 175 a z 248 inzerátů mužů konečných 137 inzerátů.

3.4. Tvorba kategorií

Pro účely naší studie jsme použili kategorie uvedené v kapitole 3.1., doplněné o kategorie použité ve výzkumu Pawlowskiho a Dunbara (1999a, 1999b). V jejich výzkumu rozdělili kategorii „sociální postoje a zájmy“ do dvou (sociální schopnosti a sociální dovednosti), což lépe specifikovalo kategorii nabízených a požadovaných vlastností. Na základě pilotní analýzy několika inzerátů jsme se pro minimum výskytu a částečného překrývání s kategorií „závazky“ rozhodli vyřadit kategorii „tolerance dětí“.

Takto jsme došli k následujícím kategoriím uvedených v tabulce, která byla ještě rozšířena o vlastnosti vyskytující se v našich inzerátech na základě vlastního pozorování:

Tabulka 1: Klíčová slova charakterizující v inzerátech evolučně relevantní kategorie podle výzkumu Waynforth a Dunbar (1995), Pawlowski a Dunbar (1999a, 1999b), Barrett a kol. (2007) a vlastního pozorování

Kategorie	Klíčová slova
Atraktivita	Atraktivní, sportovní, v kondici, roztomilý/á, pohledný/á, zdravý/á, hezký/á, svalnatý/á, vysoký/á, vyšší, pěkný/á, štíhlý/á, pěkné postavy, fešák, mužný (u mužů), dobře stavěný (u mužů), urostlý (u mužů), vlnadná (u žen), sexy, drobná (u žen), malá (u žen), menší, vousatý (u mužů), baculka (u žen), plnoštíhlý/á, mladistvého vzhledu, uvedená konkrétní výška nebo váha
Majetek/status	Jakékoli výrazy označující nějaké vlastnictví (např. s domem, s bytem, s autem, s kolem, se zahradou), postavení v zaměstnání (podnikatel/ka, obchodník), zajištěný/á, pracující, s vysokoškolským nebo středoškolským vzděláním, veškeré termíny ukazující na nadprůměrný životní styl (dovolená, s plachetnicí, s motorkou)
Závazky	Milý/á, chápavý/á, emočně stabilní, vyzrálý/á, spolehlivý/á, umí potěšit, má rád/a děti, dobrý/á kuchař/ka, pečující, zaměřený/á na rodinu, příjemný/á, s vyřešenou minulostí, rozvedený/á
Sexuální věrnost	Monogamní, věrný/á, jen my dva
Sociální schopnosti	Smysl pro humor, temperamentní, živý/á, kreativní, inteligentní, vtipný/á, pohodový/á, extrovertní, zábavný/á, veselý/á, vážný/á, citlivý/á, schopný/á naslouchat, soucitný/á, chápající, nohama na zemi, upřímný/á, romantický/á, gentleman, slušný/á, tolerantní, optimista/ka, pozitivní, přátelský/á, slušný/á, klidný/á, sympatický/á, čestný/á, hodný/á, introvertní, dominantní, férový/á, komunikativní, příjemný/á,
Sociální postoje	všechny pojmy týkající se sociálních postojů, náboženství, životní styl (kultivovaný/á, konzervativní, moderní, dbá o vzhled, rozvoj duševna, společenský/á, aktivní), volnočasové aktivity, zvyky (např. kuřák, nekuřák)

3.5. Analýza dat

Na inzerátech jsme provedli analýzu výskytu klíčových slov uvedených v tabulce 1. Zaměřili jsme se stejně jako ve výzkumu Waynfortha a Dunbara na vlastnosti uvedené a hledané. Za dostačující bylo při kódování považováno jedno slovo z tabulky výše uvedené. Dále jsme hodnotili i množství slov, která se v jednotlivých kategoriích objevila. Pokud pisatel uvedl, že hledá někoho podobného, duplikovali jsme všechny jeho uvedené charakteristiky do kategorie hledaných vlastností. Kromě proměnných „nabídky“ a „poptávky“ jsme také kódovali kategorii fotografie na uvedenou, přislíbenou a požadovanou.

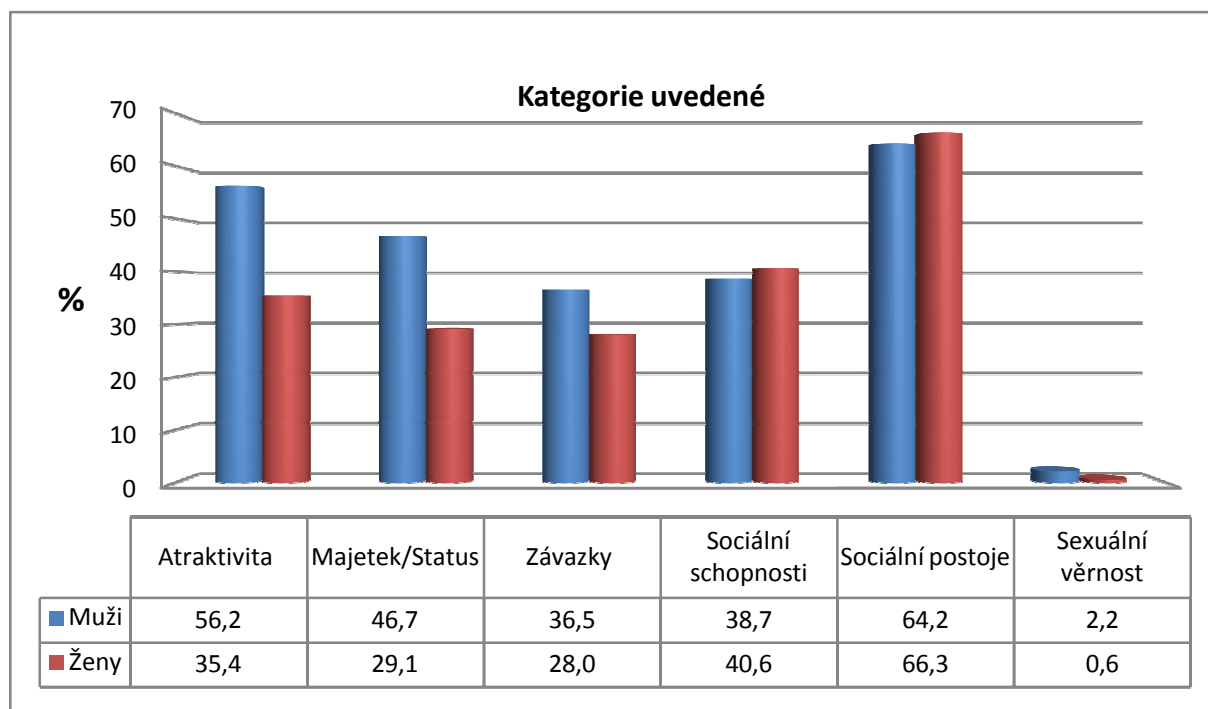
Vzhledem k povinnému uvedení věku inzerenta bylo nutné překódovat pouze věk požadovaný, který byl uváděn různými způsoby. V případě kdy pisatel uvedl, že hledá partnera v nějakém věkovém rozmezí (např. 50-55 let) vypočítali jsme stejně jako ve výzkumu Pawlowski a Dunbar (1999) střední hodnoty (např. při věkovém rozmezí 45-50 je tímto bodem 47,5). Na rozdíl od předchozích výzkumů jsme ale nevyřazovali inzeráty, pokud nebyl požadovaný věk uveden nebo pisatelé uvedli, že hledají „přiměřený věk“. Tyto inzeráty jsme zařadili do speciální kategorie, stejně jako pokud uvedli, že chtějí osobu buď mladší, nebo starší. Pro zjištění průměrného věku žádaného u partnera, ale i pro zjištění celkových preferencí a uvedených charakteristik, jsme inzerenty rozdělili do 4 věkových kohort: (1) 50-54 let, (2) 55-59 let, (3) 60-64 let a (4) 65 a více let. Analýzu jsme pak prováděli nejen pro celkový soubor, ale i v jednotlivých věkových kategoriích.

4. Výsledky

V následujících grafech můžeme vidět celkové procentuální vyjádření četností jednotlivých kategorií u všech mužů a žen, rozdělených na uvedené a požadované.

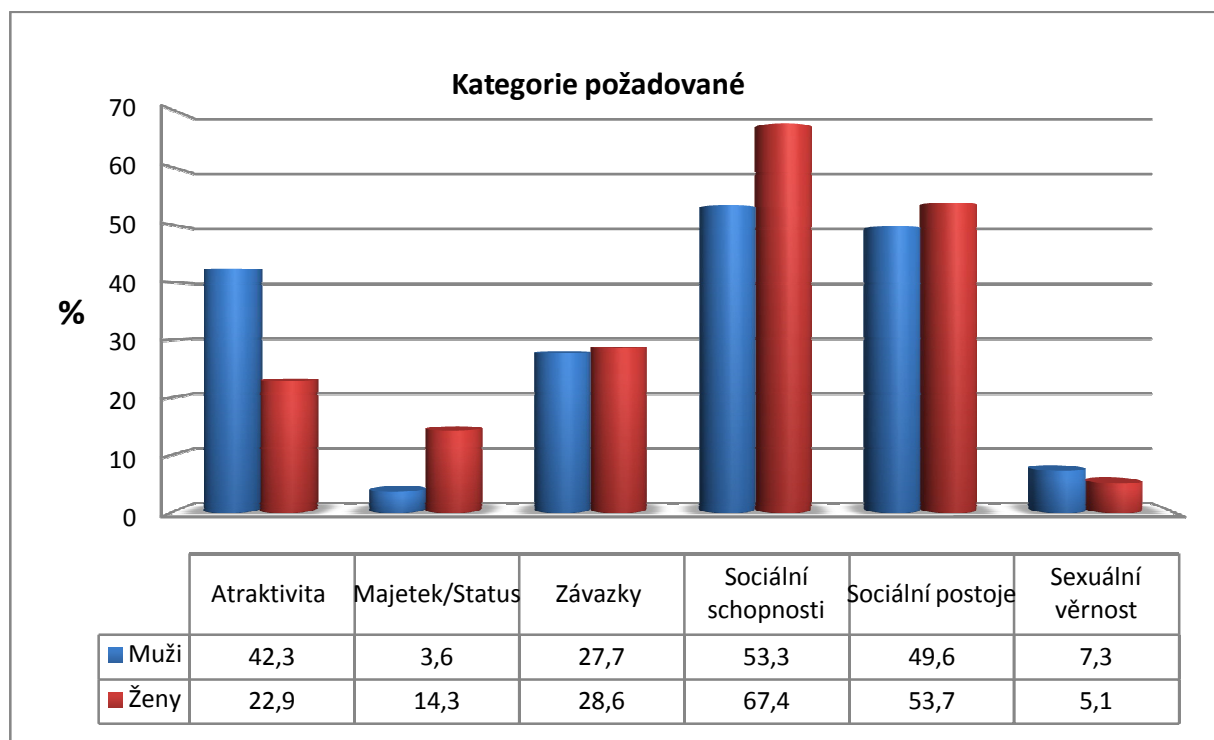
Jak je patrné, muži uváděli i preferovali prvky z kategorie atraktivita častěji než ženy, naproti tomu ženy atraktivitu neuváděly ani nepožadovaly tolik jako muži. Muži svůj majetek/status uváděli častěji než ženy a ty ho také více než muži požadovaly. V kategorii závazky není výrazný rozdíl mezi požadavky mužů a žen, ale o 8,5% mužů víc tuto kategorii zmínilo ve svých inzerátech. Opačně je to u kategorie sociální schopnosti, kde není přílišný rozdíl v nabídce, nýbrž v poptávce ano, ta je u žen vyšší o 14,1%. Ve skupině „sociální postoje“ je patrná vyrovnanost jak mezi poptávkou a nabídkou tak i mezi muži a ženami. Oproti tomu sexuální věrnost uvádělo i požadovalo minimum inzerentů. Celkově je vidět, že ženy stejně jako muži nejvíce poptávají právě sociální schopnosti a uvádějí nejvíce charakteristik ze skupiny sociální postoje.

Graf 1: Celkový graf s uvedenými charakteristikami. Hodnoty v tabulce jsou vyjádřeny v procentech. Ve vzorku je 137 mužů a 175 žen.

Graf 2: Celkový graf s požadovanými charakteristikami. Hodnoty uvedené v tabulce jsou vyjádřeny v procentech. Ve vzorku je 137 mužů a 175 žen.

Podíváme se blíže na četnost jednotlivých kategorií ve vztahu k výše uvedeným věkovým kohortám. Nejvíce uváděné jsou u mužů i žen uvedené a požadované sociální postoje. Do této kategorie spadal nejen životní styl, ale také velmi často uváděné volnočasové aktivity, u kterých muži nejčastěji uváděli: kolo, rekreační sport, toulky přírodou, kultura, hudba, běžky, všestranné zájmy, lyže, cestování, rybaření, výstavy, zahrádka, tanec. Ženy nejčastěji uváděly: cykloturistika, výlety, sbírání hub, turistika, cestování, kultura, lyže, toulky přírodou, hudba, vaření, zahrádkaření, tanec, plavání. Další co se velmi často objevovalo v rámci této kategorie, bylo, zda je inzerent kuřák či nikoli a zda u svého potenciálního partnera tento zvyk podporuje nebo ho odmítá.

U žen byla také velmi významně zastoupena skupina požadovaných sociálních schopností a to ve všech věkových kategoriích. Muži tuto skupinu vlastností uváděli méně, než ženy požadovaly. Podle očekávání majetek/status muži uváděli více než ženy, ale ty v žádné z věkových kategorií majetek/status tak často od potenciálních partnerů nepožadovali.

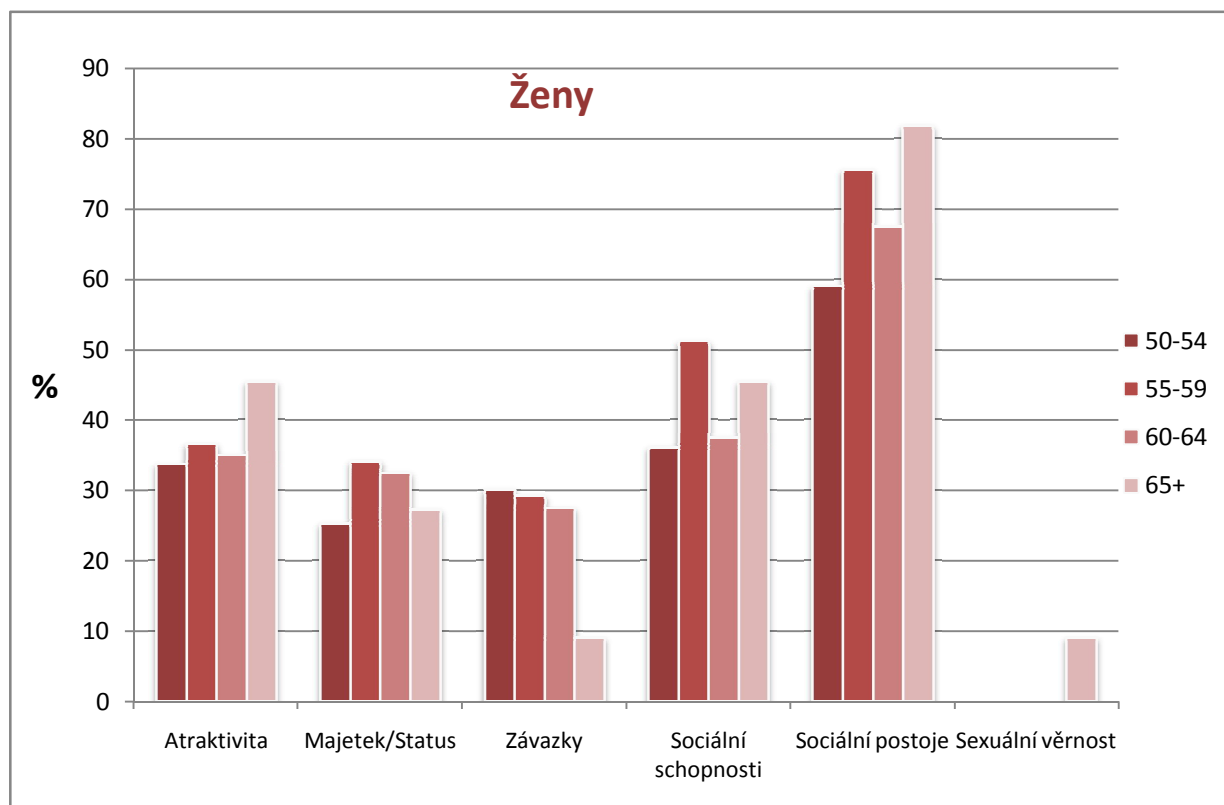
Atraktivitu požadovali muži především ve věku 50-54 let více než ženy. Naopak u mužů ve věku 65 let a více byl výsledek u požadované atraktivity pouhých 12,5%. Ženy, ale tak často svoji atraktivitu neuváděly, poptávka u mužů ve věku 50-54 let byla 47% ale nabídka žen pouze 33,7 %. Překvapivě však muži ve věku 50-54 let uváděli atraktivitu více než ženy a to v 63,6 % případů.

U skupiny závazky není mezi jednotlivými věkovými kategoriemi ani u mužů ani u žen významný rozdíl. Sexuální věrnost byla uváděna v minimu inzerátů. Následující grafy a tabulky znázornují procentuální četnost jednotlivých kategorií ve vztahu k věku.

Tabulka 2: Procentuální vyjádření hodnot jednotlivých kategorií uváděných ženami ve čtyřech věkových kohortách. Ve skupině 50-54 let je 83 žen, v 55-59 let je 41 žen, v 60-64 je 40 žen a v 65 a více je 13 žen.

Věk	50-54	55-59	60-64	65+
Atraktivita	33,7	36,6	35,0	45,5
Majetek/Status	25,3	34,1	32,5	27,3
Závazky	30,1	29,3	27,5	9,1
Sociální schopnosti	36,1	51,2	37,5	45,5
Sociální postoje	59,0	75,6	67,5	81,8
Sexuální věrnost	0,0	0,0	0,0	9,1

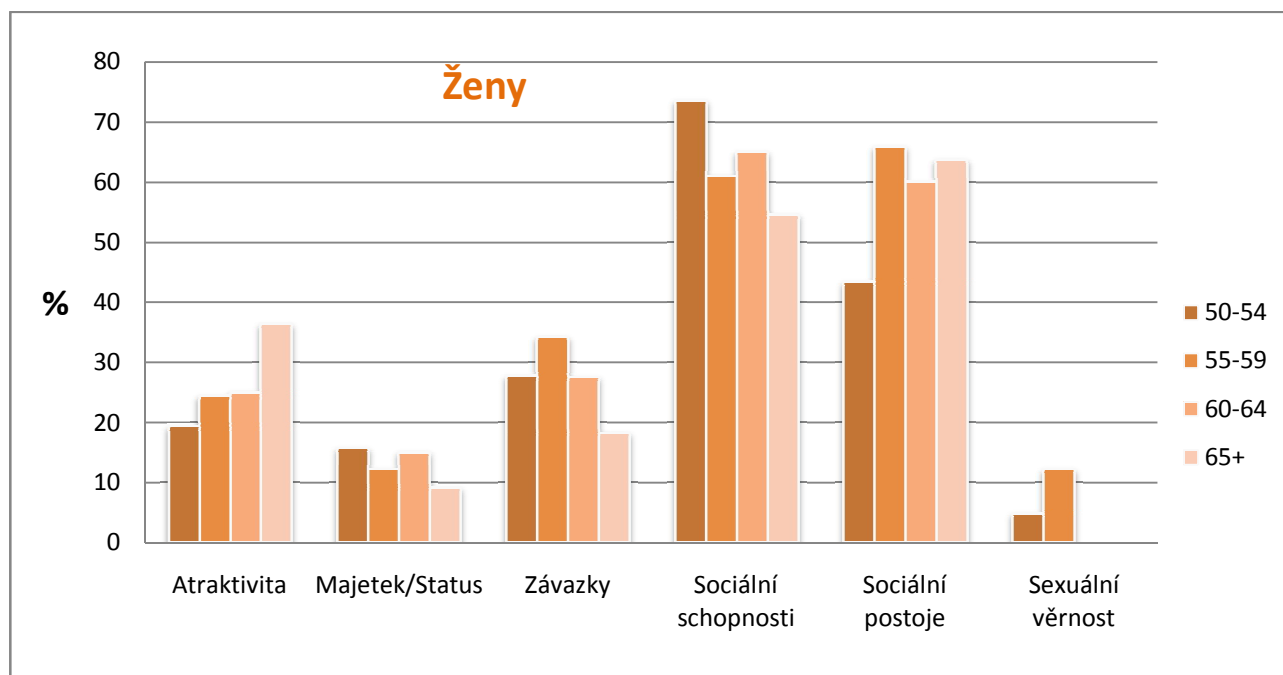
Graf 3: Četnost uvedených kategorií. Hodnoty jsou uvedeny v procentech.

Tabulka 3: Procentuální vyjádření hodnot jednotlivých kategorií požadovaných ženami ve čtyřech věkových kohortách. Zde jsou stejné počty žen v jednotlivých věkových kohortách jako u tabulky 2.

Věk	50-54	55-59	60-64	65+
Atraktivita	19,3	24,4	25,0	36,4
Majetek/Status	15,7	12,2	15,0	9,1
Závazky	27,7	34,1	27,5	18,2
Sociální schopnosti	73,5	61,0	65,0	54,5
Sociální postoje	43,4	65,9	60,0	63,6
Sexuální věrnost	4,8	12,2	0,0	0,0

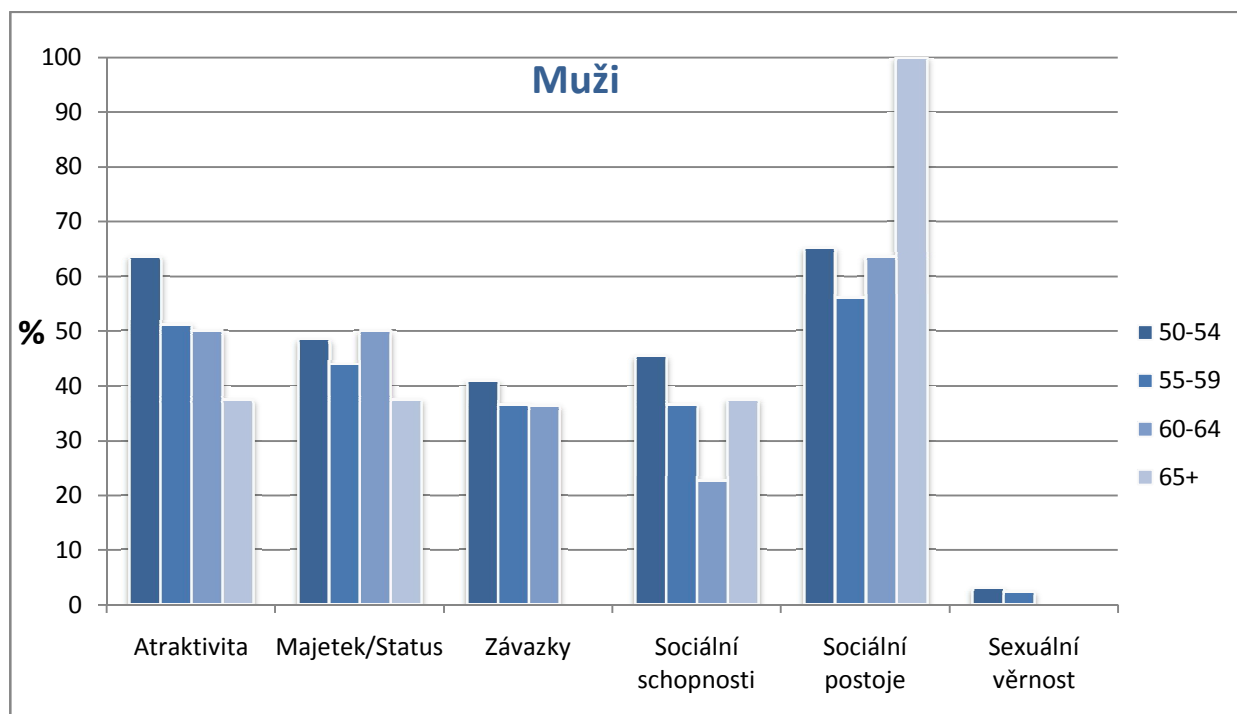
Graf 4: Četnost požadovaných kategorií. Hodnoty jsou uvedeny v procentech.

Tabulka 4: Procentuální vyjádření hodnot jednotlivých kategorií uváděných muži ve čtyřech věkových kohortách. Ve skupině 50-54 let je 66 mužů, v 55-59 je 41 mužů, v 60-64 je 14 mužů a v 65 a více jsou 3 muži.

Věk	50-54	55-59	60-64	65+
Atraktivita	63,6	51,2	50,0	37,5
Majetek/Status	48,5	43,9	50,0	37,5
Závazky	40,9	36,6	36,4	0,0
Sociální schopnosti	45,5	36,6	22,7	37,5
Sociální postoje	65,2	56,1	63,6	100,0
Sexuální věrnost	3,0	2,4	0,0	0,0

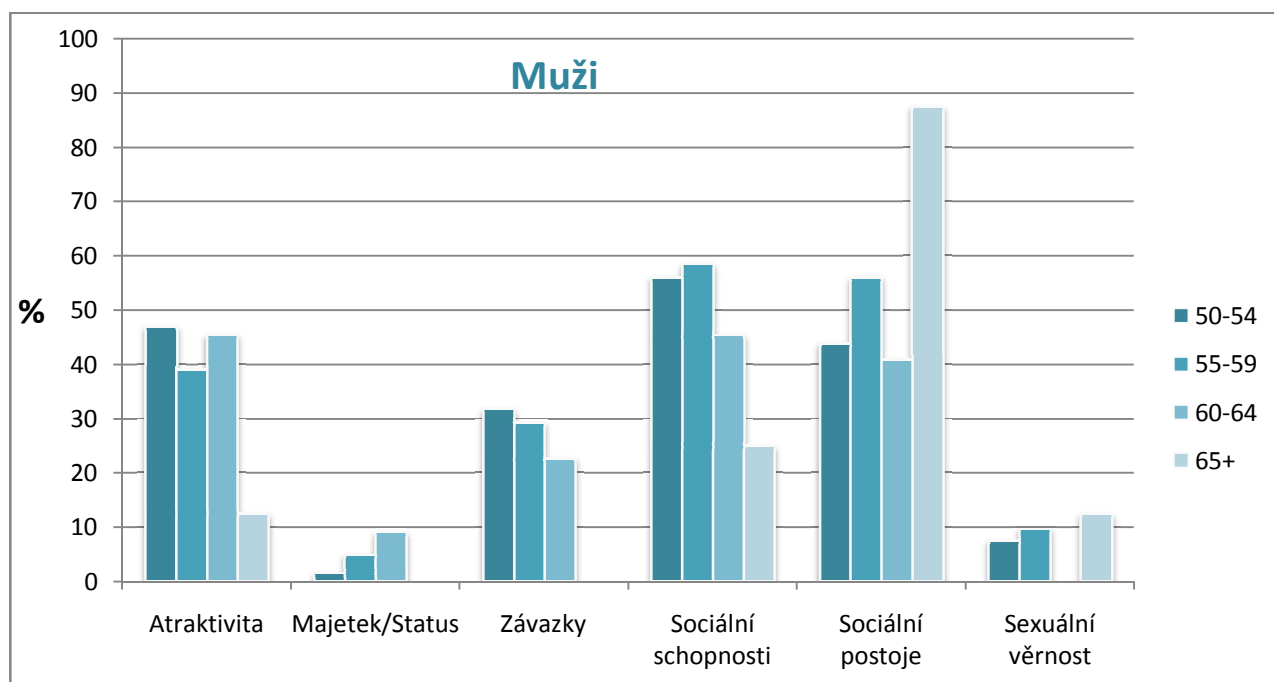
Graf 5: Četnost uvedených kategorií. Hodnoty jsou uvedeny v procentech.

Tabulka 5: Procentuální vyjádření hodnot jednotlivých kategorií požadovaných muži ve čtyřech věkových kohortách. Zde jsou stejné počty mužů v jednotlivých věkových kohortách jako u tabulky 4.

Věk	50-54	55-59	60-64	65+
Atraktivita	47,0	39,0	45,5	12,5
Majetek/Status	1,5	4,9	9,1	0,0
Závazky	31,8	29,3	22,7	0,0
Sociální schopnosti	56,1	58,5	45,5	25,0
Sociální postoje	43,9	56,1	40,9	87,5
Sexuální věrnost	7,6	9,8	0,0	12,5

Graf 6: Četnost požadovaných kategorií. Hodnoty jsou uvedeny v procentech.

Nejstaršímu muži v našem vzorku bylo 76 let a nejstarší ženě 70 let. V tab. 6 můžeme vidět ty, kteří uvedli přesný požadovaný věk nebo rozmezí, ze kterého jsme vypočítali střední bod. Muži ve věku 50-54 let v průměru požadují mladší potenciální partnerky, zatímco ženy ve stejném věku chtějí muže s průměrným věkem 53 let, tedy přibližně stejným jako jsou ony sami. V kategorii 55-59 let muži opět preferují mladší partnerky oproti ženám. Ve věku 60-64 let chtějí muži partnerku s průměrným věkem 56,4 let a ženy potenciálního partnera s průměrným věkem 60,4 let. Ve věku nad 65 let muži preferují výrazně mladší partnerky o celých v průměru 10,5 let. Ženy v tomto věku chtějí partnera s přiměřeným věkem, tedy v průměru pouze o 1,7 roku mladší. Jaký je průměrný rozdíl v letech pro všechny věkové kohorty můžeme vidět v tab. 7.

Tabulka 6: Průměrný požadovaný věk. Ve vzorku je 35 mužů a 51 žen.

Věk	Muži	Ženy
50-54	47,0	53,0
55-59	50,6	56,2
60-64	56,4	60,4
65+	54,5	63,3

Tabulka 7: Průměrný rozdíl ve věku požadovaném u potenciálních partnerů u mužů a žen.

Věk	50-54	55-59	60-64	65+
Muži	-5	-6,4	-5,6	-8,5
Ženy ⁴	+3/-1	-0,4	-2,8	-1,7

V tabulce 8 a 9 můžeme vidět v jednotlivých věkových kohortách kolik mužů a žen uvedlo přesné rozmezí požadovaného věku, kolik jich nspecifikovalo věkový požadavek a kolik mužů a žen chtělo mladšího nebo staršího partnera nebo případně uvedli požadovaný věk jako přiměřený. U mužů přesnou specifikaci věku uvedli v 35 inzerátech. U žen přesně specifikovali věkové rozmezí požadované u potenciálních partnerů v 51 inzerátech. V 80 inzerátech celkem nspecifikovali muži svůj požadavek na věk. Ve 12 inzerátech požadovali muži mladší partnerky a pouze v jednom inzerátu vyjádřili požadavek na partnerku starší. V 9 inzerátech uvedli muži požadovaný věk jako přiměřený. Ženy nspecifikovali svůj požadavek na věk v 99 inzerátech. Mladšího partnera nepožadovaly ženy v žádné věkové kohortě a specifický požadavek na staršího partnera byl jen v 7 inzerátech. V 18 inzerátech se u žen objevil požadavek na věk přiměřený u potenciálního partnera.

Tabulka 8: Počet mužů v jednotlivých věkových kategoriích, kteří uvedli přesné rozmezí požadovaného věku, nspecifikovali požadavek nebo požadovali mladší, starší nebo přiměřený věk potenciálního partnera.

Muži	Přesné rozmezí	nspecifikováno	mladší	starší	Přiměřený
50-54	16	41	5	1	3
55-59	11	23	4	0	3
60-64	7	10	3	0	2
65+	1	6	0	0	1
Celkem	35	80	12	1	9

⁴ Výpočet průměrného rozdílu u požadovaného věku je ovlivněn malým rozptylem požadovaného věku u mužů a malým vzorkem žen, výsledky průměru vyšly negativně, i když požadavek na mladšího partnera neměla žádná žena v našem vzorku, pouze když ženy uvedly rozmezí (od – do) požadovaného věku, pohybovaly se i v minusových hodnotách.

Tabulka 9: Počet žen v jednotlivých věkových kategoriích, které uvedli přesné rozmezí požadovaného věku, nspecifikovali požadavek nebo požadovali mladší, starší nebo přiměřený věk potenciálního partnera.

Ženy	Přesné rozmezí	nespecifikováno	mladší	starší	přiměřený
50-54	26	48	0	3	6
55-59	11	26	0	2	2
60-64	12	20	0	2	6
65+	2	5	0	0	4
Celkem	51	99	0	7	18

Z tabulky 10 lze zjistit, že nejvíce uváděných slov v inzerátech žen bylo v kategorii sociálních postojů (2,17 charakteristik v průměru u jedné ženy), u mužů patří této kategorii také první příčka (1,64 charakteristik v průměru u jednoho muže), ale v průměru to bylo méně než u žen. Na druhém místě se u žen umístili sociální schopnosti oproti mužům, kteří na druhém místě nejvíce uváděli atraktivitu. Třetí příčka u žen patří atraktivitě, u mužů jsou to sociální schopnosti. Majetek/status byl v počtu průměrných uvedených slov u mužů na místě čtvrtém, u žen to byly závazky. Na místě pátém je to přesně naopak. U sexuální věrnosti nebyly ani u jednoho pohlaví významné hodnoty.

U vlastností požadovaných od potenciálních partnerů se na prvním místě u žen v počtu průměrných slov uvedených v inzerátech umístily sociální schopnosti (1,48 charakteristik v průměru u jedné ženy). Muži nejvíce preferují u partnerek sociální postoje, které jsou u žen na druhém místě. To u mužů v počtu průměrných slov obsadily sociální schopnosti. Dále jsou u mužů nejčastěji uváděná slova v kategorii atraktivita, zatímco u žen jsou to závazky. Na čtvrtém místě v počtu průměrných vyhledávaných vlastností je u žen atraktivita, potom majetek/status a nejméně slov v kategorii sexuální věrnost. U mužů se na čtvrté pozici umístily slova z kategorie závazky, poté sexuální věrnost a nakonec majetek/status.

Nejvyšší výskyt uvedených charakteristik v rámci jedné kategorie u mužů byl v kategorii sociálních postojů, a to konkrétně 7 charakteristik v rámci jednoho inzerátu, jak v uvedených tak požadovaných charakteristikách. Pouze jednu charakteristiku uvedli v maximu u kategorií sexuální věrnost a požadovaný majetek/status. U žen byl nejvyšší výskyt také u sociálních postojů, a to v maximu 10 charakteristik v jednom inzerátu. Pouze

jedna charakteristika se v maximu vyskytovala u kategorie sexuální věrnost. Ve všech ostatních kategoriích u mužů i žen byly minimálně 2 a více charakteristik v rámci jednoho inzerátu.

Tabulka 10: Průměrný počet slov uvedený v jednotlivých inzerátech. Ve vzorku je 137 mužů a 175 žen.

kategorie	uvedené		požadované	
	muži	ženy	muži	ženy
Atraktivita	0,98	0,56	0,58	0,28
Majetek/Status	0,66	0,40	0,04	0,17
Závazky	0,42	0,33	0,33	0,31
Sociální schopnosti	0,76	0,91	1,03	1,48
Sociální postoje	1,64	2,17	1,26	1,41
Sexuální věrnost	0,02	0,01	0,07	0,05
Celkem	4,48	4,37	3,31	3,70

V tabulce 11 můžeme vidět, že muži uváděli fotografii více než ženy. Příslib fotografie tedy například pokud inzerenti uvedli „foto si vyměníme“ nebo „zašlu na e-mail“ uvedlo 8 % mužů a 5,1 % žen. Třetí kategorií je požadovaná fotografie to znamená, pokud pisatel fotky uvedl a poznamenal například, že bez odpovědi s fotkou neodepíše nebo „foto nutností“. Takových případů bylo u mužů stejně jako u žen, tedy 2,9 %.

Tabulka 11: Hodnoty uvedené v tabulce jsou vyjádřeny v procentech.

Fotka	uvedená	přislíbená	požadovaná
Muži	40,1	8,0	2,9
Ženy	37,7	5,1	2,9

5. Diskuze

Cílem této práce bylo zjistit, zda evolučně-psychologické principy ovlivňují výběr partnera v postreproduktivním věku. Na základě námi zkoumaných hypotéz a vzorku, lze říci, že se tyto principy do jisté míry uplatňují.

Výsledky ukázaly, že hypotéza H1 se potvrdila. Muži skutečně vyhledávali mladší partnerky, ale v některých věkových kategoriích jsme měli tak malý vzorek mužů, že tyto výsledky nemůže považovat za všeobecně platné. Pro srovnání se studií Pawlowkiho a Dunbara (1999a), kde ve věku 50-59 let preferovali muži až o 8 let mladší partnerky, tak v naší studii ve věku 50-54 let hledali v průměru o 5 let mladší partnerky a ve věku 55-59 o 6,4 let mladší. Což odpovídá i dalším studiím Waynfortha a Dunbara (1995), Koziel a Pawlowski (2003), Buunk a kol. (2001), Alterovitz a Mendelsohn (2009), Buss (1989). Potvrzují to také Pawlowski a Dunbar (1999b), kteří prokázali, že tržní hodnota jedince přímo určuje vyšší nároky na jejich kritéria při hledání partnera, ti kteří mají nízkou tržní hodnotu, mají menší nároky. Tržní hodnota jednotlivce je podle Pawlowskiho a Dunbara stanovena podle věku, který ovlivňuje fitness jedince (u žen je to plodnost a u mužů je to schopnost přežít a jejich příjem). Muži se tak podle očekávání snaží zvýšit své fitness i v pozdějším věku, tím že preferují mladší a případně stále reproduktivní partnerky. Mladší partnerku v našem výzkumu chtělo 12 mužů, starší pouze 1 muž, přesné věkové rozmezí uvedlo 35 mužů, přiměřený věk preferovalo 9 mužů a věk potenciální partnerky nespécifikovalo 80 mužů ze 137. Zatímco, ženy podle předpokladu upřednostňují partnery o něco málo starší, než jsou ony sami. Konkrétně tedy mladšího muže nechtěla žádná žena, požadavek na staršího muže mělo 7 žen, přiměřený věk požadovalo 18 žen, přesné věkové rozmezí ve svých inzerátech uvedlo 51 žen a požadovaný věk nespécifikovalo 99 žen ze 175. Jejich preference odpovídá teorii, že vyšší věk muže sebou nese vyšší status a prostředky a zdá se, že je to pro ženy důležité i v pozdějším věku. V našem výzkumu, ženy uvedly přesný požadovaný věk potenciálního partnera častěji než muži, celkem v 51 inzerátech oproti 35 inzerátům mužů, což může být dáno také velikostí vzorku, který nebyl v naší studii velký, a žen bylo více, než mužů.

Hypotéza H2 týkající se majetku a statusu se také potvrdila, muži prezentovali svůj majetek a status častěji, než ženy a ty ho také častěji než muži vyžadovaly. Ovšem výsledky v naší studii nejsou až tolik přesvědčivé. Muži svůj majetek/status nabízeli ve 46,7 % případů, ale poptávka byla pouze 14,3 %. Odpovídalo by to předpokladům Waynfortha a Dunbara

(1995), kteří se domnívali, že ženy budou o prostředky usilovat méně často z důvodu, že v pozdějším věku už mohou být ženy méně závislé na zdrojích mužů. Výsledky jim nakonec toto tvrzení nepotvrdily. Pouze v jedné ze dvou sledovaných publikací převažovaly ženy, které sami sebe popisovaly jako zajištěné (45 % ze 105 žen oproti 16 % z 245). Pro ženy v reprodukčním věku je majetek/status důležitý, jak potvrzuje mnoho studií (Buss, 1989; 2006, 2009; Koziel a Pawlowski, 2003; Townsend, 1998; Pawlowski a Dunbar 1999a), ale zdá se, že poptávka v postreprodukčním věku u žen není tak vysoká. Proto by v tomto směru byla dobrá další zkoumání na větším vzorku žen.

Hypotéza H3 se potvrdila jen z části, muži skutečně požadovali u potenciálních partnerek atraktivitu více než ženy, ale také zároveň muži svou atraktivitu nabízeli více než ženy. Toto je v případě tohoto výzkumu nejpřekvapivější zjištění. Protože, jak vyplývá z výzkumů Pawlowského a Dunbara (1999b) i Waynefortha a Dunbara (1995) a dalších, tak ženy nabízejí svou atraktivitu více, než muži. Jako atraktivní jsou u žen hodnoceny např. neotenní znaky ve tváři nebo nízká váha, tedy ve spojení poměru pas k bokům (BMI a WHR viz výše). To, že ženy v našem vzorku atraktivitu nenabízely tak často, může vyplývat právě z věku zkoumaného vzorku, kdy ženy v pozdějším věku už nemusí vykazovat znaky jako je neotenie ve tváři, která souvisí především s mládím a jak jsme zde již uvedli, s věkem klesá hladina estrogenu i kolagenu v těle a tak se u žen ztrácí mladiství vzhled, který je muži tolik preferovaný. Dalším vysvětlením může být, že ženy neuváděly tolik svoji atraktivitu, protože měly uvedenou svoji fotografii u inzerátu nebo svoji fotografii přislíbily zaslat, což v případě novinových inzerátů Pawlowského a Dunbara (1999b) i Waynefortha a Dunbara (1995) nebylo uvedeno. V našem výzkumu uvedlo fotografii 40,1 % mužů a 37,7 % žen. To opět odpovídá našemu zjištění, že muži uváděli svou atraktivitu více, než ženy. Domníváme se také, že tento výsledek mohl být zapříčiněn velikostí našeho vzorku. Zajímavé, ale je že něco podobného vyšlo i ve výzkumu Pawlowského a Dunbara (1999a in Barrett a kol. 2007), kde nabízeli muži svoji atraktivitu také více, než ženy. Mohlo by to být také způsobeno posunem významu vlastností, které ženy uváděly a které jsme v rámci našich kategorií, zařadili do kategorie sociálních postojů, jako například různé vlastnosti spojené se životním stylem, jako je „kultivovaný“ nebo „dbá o vzhled“. Což se dá na druhou stranu vysvětlit jako požadavek žen na atraktivitu mužů, proto mohlo dojít k tomu, že požadavek žen na atraktivitu byl pouze 22,9 %, zatímco nabídka mužů byla 56,2 %. Ženy se také konkrétně tázaly na výšku mužů, což koresponduje s teorií, že vyšší muži jsou vnímáni jako společensky výše postavení a jsou považováni za žádanější (Barber, 1995; Pawlowski, 2003). Znovu se tedy ukazuje, že muži zřejmě vědí, co ženy u potenciálních partnerů hledají a také to nabízejí.

Poslední hypotéza H4 se nám také potvrdila, tedy ženy nad 50 let skutečně hledají více vlastností u potenciálních partnerů, než muži. Odpovídá to i studii Pawlowského a Dunbara (1999b), ve které ženy, jež zatajily svůj věk (pravděpodobně ženy v pozdějším věku, výzkumníci jejich věk odhadovaly podle věku hledaného partnera a podle vlastností, uváděných ženami, které svůj věk uvedly) byly náročnější na potenciálního partnera. Studie Pawlowského a Dunbara (1999a) poukazuje na to, že ženy kolem třiceti let mají vrchol své hodnoty na partnerském trhu, což také pozitivně koreluje s partnerskou náročností. Odpovídá tomu tedy tvrzení Pawlowského a Dunbara (1999b), že ženy které svůj věk zamlčely, byly pravděpodobně ženy v pozdějším věku, aby tak zvedly svojí tržní hodnotu. Námi hodnocené ženy, ale svůj přesný věk uvedly, protože to vyžadují kritéria internetových seznamek a můžeme potvrdit, že jsou vybíravější, než muži. Celkový počet slov uvedených v požadavcích na partnera byl u žen v průměru 3,7 a u mužů 3,3. Nejvyšší výskyt slov byl v kategorii sociálních postojů a to jak u žen (10 charakteristik), tak u mužů (7 charakteristik). Námitkou samozřejmě může být, že ženy mohly svůj věk pozměnit, ale naše zkoumání se pohybuje v rozmezí 50 až 65 a více let, tedy se dá potvrdit, že ženy nad 50 let jsou vybíravější, než muži. Opět je nevýhodou velikost našeho vzorku. Shodně s britským výzkumem Pawlowského a Dunbara (1999a) uváděly nejvíce české ženy vlastnosti v kategorii sociálních schopností. Muži taktéž uváděli nejvíce vlastností v kategorii sociálních schopností, což je rozdíl oproti Pawlowskému a Dunbarovi (1999a), kde muži nejvíce uváděli ochotu přijmout závazek, tedy ve 35 % inzerátů. Tento rozdíl může souviset právě s věkem, kdy většina mužů i žen nad 50 let uváděla, že děti již mají odrostlé a případně že jsou rozvedení. Wayneforth a Dunbar (1995) uvádějí, že i když muži nejsou příliš ochotni vychovávat potomky jiného muže, ochota mladých mužů je vyšší vzhledem k tomu, že nemohou například nabídnout majetek a tím, že nabídnou ochotu k takovému závazku, zvyšují svůj úspěch na partnerském trhu.

Hodnoty v kategorii sexuální věrnost byly v našem vzorku mizivé, to může souviset s tím, že jsme se na internetových seznamkách zaměřili na kategorii vážný vztah a tak inzerenti pravděpodobně předpokládali, že se sexuální věrnost v této kategorii předpokládá a znovu to tedy ve svých inzerátech nezdůrazňovali.

Kritikou může být, že se přes internetové seznamky seznamují jen určité typy lidí, což by mohlo souviset se stigmatem, o kterém jsme se zmínili na začátku. Jak jsme si ale ukázali v kapitole „Prostředí internetových seznamek“, není to již nic neobvyklého hledat partnera přes internetové seznamky a to po celém světě. Pokud by, ale lidé, kteří takto partnera hledají, byli podivnou skupinou z celé populace, ať je důvodem, že jsou nějakým způsobem výstřední

nebo se jim nepodařilo najít partnera běžným způsobem „face to face“, pak by to samozřejmě vedlo ke zkreslení preferencí. Je ale pravděpodobnější, že za takovouto formou seznamování stojí stoupající rozvodovost a nedostatek společenských možností, která vrhá muže a ženy nad 50 let (a nejen ty) zpět na trh s partnery.

Druhou námitkou by mohlo být, že mohou o sobě inzerenti lhát, což jak jsme zde jednou uvedli, by se inzerentům nemuselo vyplatit, pokud stojí o setkání tváří v tvář. To, jaké rysy tedy upřednostňují inzerenti u svého partnera, jsou z největší pravděpodobnosti informace pravdivé. Také nás především zajímalo, jak lidé prezentují sami sebe a jaké jsou jejich preference, nikoli koho si ve skutečnosti vyberou za partnera.

Samozřejmě, že to co muži i ženy požadují či prezentují je jakýsi ideál, který se ale dále uplatní při rozhodování a slouží jako standard podle, kterého si muži a ženy vybírají a případně se uchylují ke kompromisům. Jak jsme, ale naznačili v kapitole „Teorie nenáhodného párování“ vybírají si lidé sobě podobné partnery, tedy pokud jsou informace uvedené v inzerátech pravdivé, dá se předpokládat, že se preference dále z velké části uplatňují i ve skutečném výběru, ale to je samozřejmě spekulativní, protože nevíme jaký je reálný výběr. Bylo by tedy pro další výzkumy zajímavé nejen sesbírat data o preferencích mužů a žen, ale také se pokusit získat informace o odpovědích na inzeráty, například od provozovatelů internetových seznamek. Toto může být námětem pro další výzkum.

III. Závěr

Analýza našich inzerátů vesměs potvrdila všechny naše hypotézy. Potvrdilo se očekávání, že si muži hledají mladší partnerky a ženy naopak starší partnery.

Muži nabízeli více svůj majetek a status, než ženy, ovšem poptávka ze strany žen nebyla tak vysoká jako nabídka mužů. Toto by bylo dobré podrobit ještě bližšímu zkoumání. Může to souviset se samostatností žen v dnešní industriální společnosti a také s věkem, tedy pokud už ženy nemají malé děti, nepotřebují pravděpodobně ani materiální podporu partnera.

Fyzickou atraktivitu muži skutečně vyhledávali více, než ženy. To také potvrzuje evoluční teorie, že se muži zaměřují na indikátory plodnosti. Jedinou zvláštností bylo zjištění, že muži svoji fyzickou atraktivitu uvádějí více, než ženy. To by mohl být důsledek malého vzorku inzerátů nebo, jak jsme již naznačili následek posunu významu slov v jednotlivých kategoriích. Hlubší rozbor inzerátů a význam slov by bylo dobré podrobit dalšímu bližšímu zkoumání.

Potvrdilo se, že jsou ženy náročnější na potenciální partnery, než muži. V podrobných výsledcích se ukazuje velký význam sociálních schopností a postojů. Četnost uvedených charakteristik v těchto dvou kategoriích, ukazuje na výrazný posun v preferencích na potenciální partnery ve věku nad 50 let (u žen můžeme hovořit o nereproduktivním věku).

Fotky, které jsme ve výzkumu zmínili jen okrajově, mohou mít zásadní dopad na preference při výběru partnerů. Lze na nich vidět ukazatele majetku/statusu nebo fyzickou atraktivitu. V tomto směru je to jistě námět pro další výzkum.

Závěrem lze říci, že to zda jsou ženy v reprodukčním nebo nereproduktivním věku je významný faktor při výběru partnera. Ženy v post-reprodukčním věku již nekladou takový důraz na majetek či status partnera, jak je tomu u žen v reprodukčním věku. Ženy v nereproduktivním věku, jak se ukázalo, se velmi zaměřují na sociální postoje, tedy to jak aktivní je jejich potenciální partner nebo jaké jsou jeho volnočasové aktivity, celkově tedy životní styl nikoli zdroje nebo stáří partnera.

Muži naopak neprocházejí menopauzou a nedá se u nich mluvit o nereproduktivním věku, a také se ukázalo, že jejich preference se v celé délce jejich života nemění. Stále si hledají ženy mladší a atraktivní, tedy ženy, které by mohly být stále reproduktivní.

IV. Seznam literatury

- Alterovitz S. Sears-Roberts, Mendelsohn G. A. (2009): Partner preferences across the life span: Online dating by older adults. *Psychology and Aging* 24, 2, 513-517.
- Alvarez, L., Jaffe, K. (2004): Narcissism guides mate selection: Humans mate assortatively, as revealed by facial resemblance, following an algorithm of “self seeking like.” *Evolutionary Psychology*, 2, 177-194.
- Barrett L., Dunbar R., Lycett J., (2007): Evoluční psychologie člověka. Praha: *Portál*.
- Barber, N. (1995): The evolutionary psychology of physical attractiveness: sexual selection and human morphology. *Ethology and Sociobiology* 16, 395-424.
- Berezkei, T, Gyuris, P., Koves, P., Bernath, L. (2002): Homogamy, genetic similarity, and imprinting; parental influence on mate choice preferences. *Personality and Individual Differences*, 33, 677-690.
- Blaustein, A. R., Bekoff, M., Beyers, J. A., Daniels, T. J. (1991): Kin recognition in vertebrates: What do we really know about adaptive value? *Animal Behaviour*, 41, 1079-1083.
- Buunk B. P., Dijkstra P., Kenrick D. T., Warntjes A., (2001): Age preferences for mates as related to gender, own age, and involvement level. *Evolution and Human Behavior* 22, 241-250.
- Buunk B. P., Dijkstra P., Kenrick D. T., Fetchenhauer D., (2002): Age and gender differences in mate selection criteria for various involvement levels. *Personal Relationships* 9, 27-278.
- Buss D., (1989): Sex differences in human mate preferences: Evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and brain sciences* 12, 1-49.
- Buss D. M. (2007): The evolution of human mating. *Acta Psychologica Sinica*, 39, 502-512.
- Buss D., (2006): Strategies of human mating. *Psychological Topics* 15, 2, 239-260.
- Buss D., (2009): Evoluce touhy, *VOLVOX GLOBATOR*.
- Cant M. A., Johnstone R. A., (2008): Reproductive conflict and the separation of reproductive generations in humans. *The National Academy of Sciences of the USA* 14, 5332-5336.
- Close A. G., Zinkhan G. M., (2004): Romance and the Internet: The E-Mergence of E-Dating. *Advances in Consumer Research* 31.
- Courtiol A., Picq S., Godelle B., Raymond M., Ferdy, J. B. (2010): From preferred to achal mate characteristics: the case of human body shape. *PloS one*, 5, e13010.
- ČSÚ, 2008. Rozvodovost. Retrieved January 10, 2012 from <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost>

- ČSÚ, 1995; 2002. ANALÝZA: Vybrané faktory rozvodovosti. Retrieved January 10, 2012 from http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku&artclID=46.
- Darwin Ch., (2005): O pohlavním výběru. Praha: Academia.
- Darwin Ch., (2007): O vzniku druhů přírodním výběrem. Praha: Academia.
- DeBruine L. M., (2004): Facial resemblance increases the attractiveness of same-sex faces More than other-sex faces. *Proc. R. Soc. Lond. B* 271, 2085–2090.
- Diamond J., (2003): Proč máme rádi sex?: Evoluce lidské seuality. Praha: Academia
- Dunn M. J., Clark S. B., (2010): Universal sex differences in online advertisers age preferences: comparing data from 14 cultures and 2 religious groups. *Evolution and Human Behavior* 31, 383–393.
- Dryer, D. C., Horowitz, L. M. (1997): When do opposites attract? Interpersonal complementarity versus similarity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 592-603.
- Davis, C. H. (1995): The effect of assortative mating and environmental variation on selection for sexual reproduction. *Evolutionary Theory*, 11, 51-53.
- Ellis B.J., Simpson J.A., Campbell L. (2002): Trait-specific dependence in romantic relationships. *Journal of Personality* 5, 70.
- Ellison N., Heino R., Gibbs J., (2006): Managing Impressions Online: Self-Presentation Processes in the Online Dating Environment. *Journal of Computer-Mediated Communication* 11, 415–441.
- Euler H. A., Weitzel B., (1996): Discriminative grandparental solicitude as a reproductive strategy. *Human Nature* 7, 39-50.
- Finkel E. J., Eastwick P. W. (2008): Speed-Dating. *Association for Psychological Science*, 17, 193-197.
- Fisher R. A., (1930): The Genetical Theory of Natural Selection. *Oxford: Clarendon Press*.
- Genazzani A. R., Gambacciani M., Simoncini T., (2007): Menopause and aging, quality of life and Sexuality. *Climacteric* 10, 88–96.
- Hamilton W. D., (1964): The genetical evolution of social behaviour. *Journal of Theoretical Biology* 7, 1-52.
- Hancock J. T., Toma C. L., (2009): Putting Your Best Face Forward: The Accuracy of Online Dating Photographs. *Journal of Communication* 59, 367–386.
- Hawkes K., O'Connell J. F., Blurton Jones N. G., Alvarez H., Charnov E. L., (1998): Grandmothering, menopause, and the evolution of human life histories. *Proc. Natl. Acad. Sci. USA* 95, 1336–1339.

- Hogan B., Li N., Dutton W. H., (2011): A Global Shift in the Social Relationships of Networked Individuals: Meeting and Dating Online Comes of Age. *Oxford Internet Institute*.
- Jaffe, K. (1996): On the dynamics of the evolution of sex or why the sexes are, in fact, always two? *Interciencia*, 21, 259-267.
- Jaffe, K. (1999): On the adaptive value of some mate selection strategies. *Acta Biotheoretica*, 47, 29-40.
- Kachel A. F., Premo L. S., Hublin Jean-Jacques, (2010): Grandmothering and natural selection. *Proc. R. Soc. B* 278, 384–391.
- Kalick, S. M., Hamilton, T. E. (1986): The matching hypothesis reexamined. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 673-682.
- Kelly, S., Dunbar, R. I. M., (2001): Who dares, wins: Heroism versus altruism in women's mate choice. *Human Nature*, 12, 89–105.
- Kondrashov A.S., Kondrashov F. A. (1999): Interactions among quantitative traits in the course of sympatric speciation. *Nature* 400, 351-354.
- Koziel S., Pawlowski B., (2003): Comparison between primary and secondary mate markets: an analysis of data from lonely hearts columns. *Personality and Individual Differences* 35, 1849–1857.
- Lahdenperä M., Russell A. F., Lummaa V., (2007): Selection for long lifespan in men: benefits of grandfathering? *Proc. R. Soc. B* 274, 2437–2444.
- Li, N. P., Kenrick, D. T., Bailey, J. M., Linsenmeier, J. A. W., (2002): The necessities and luxuries of mate preferences: Testing the tradeoffs. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82, 947–955.
- Li, N. P., Kenrick, D. T., (2006): Sex similarities and differences in preferences for short-term mates: What, whether, and why. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90, 468–489.
- Lipson, S. F., Ellison, P. T. (1996): Comparison of salivary steroid profiles in naturally occurring conception and non-conception cycles. *Human Reproduction*, 11, 2090–2096.
- Little A. C., Saxton T. K., Roberts S. C., Jones B. C., DeBruine L. M., Vukovic J., Perrett D.I., Feinberg D. R., Chenore T., (2010): Women's preferences for masculinity in male faces are highest during reproductive age range and lower around puberty and post-menopause. *Psychoneuroendocrinology* 35, 912-920.
- Little, A. C., Jones, B. C., Burt, M. D., Perrett, D. I. (2007a): Preferences for symmetry in faces change across the menstrual cycle. *Biological Psychology*, 76, 209–216.
- Little, A. C., Jones, B. C., Burriss, R. P., (2007b): Preferences for masculinity in male

- bodies change across the menstrual cycle. *Hormones and Behavior*, 51, 633–639.
- Madlen M, Lenhart A. (2006): Online Dating, Washington DC: *Pew internet & American Life Project*.
- McClelland E. E., Penn D. J., Potts W. K. (2003): Major histocompatibility complex heterozygote superiority during coinfection. *Infect Immun*, 71, 2079–2086.
- Palacios S., Henderson V. W., Siseles A., et al., (2010): Age of menopause and impact of climacteric symptoms by geographical region. *Climacteric* 13, 419–428.
- Pawłowski B., (2003): Variable preferences for sexual dimorphism in height as a strategy for increasing the pool of potential partners in humans. *Proc. R. Soc. Lond. B* 270, 709–712.
- Pawłowski B., Jasienska G., (2008): Women's body morphology and preferences for sexual partners' characteristics. *Evolution and Human Behavior* 29, 19–25.
- Pawłowski B., Dunbar, R. I. M., (1999a): Withholding age as putative deception in mate search tactics. *Evolution and Human Behavior* 20, 53–69.
- Pawłowski B., Dunbar, R. I. M., (1999b): Impact of market value on human mate choice decisions. *Proc. R. Soc. Lond. B* 266, 281–285.
- Pawłowski B., Dunbar, R. I. M., (2005): Waist-to-hip ratio versus Body Mass Index as predictors of fitness in women. *Human Nature-Int Bios*, 16, 164–177.
- Penton-Voak I., Perrett D., Castles D., Kobayashi T., Burt D., Murray L. and Minamisawa R. (1999): Menstrual cycle alters face preference. *Nature*, 399, 741–742.
- Perrett D. I., Lee K. J., Penton-Voak I., Rowland D., Yoshikawa S., Burt M., Henzi S. P., Castles D., Akamatsu S., (1998): Effects of sexual dimorphism on facial attractiveness. *Nature*, London, 394, 884–887.
- Rantala M. J., Pölkki M. and Rantala L. M., (2010): Preference for human male body hair changes across the menstrual cycle and menopause. *Behavioral Ecology*: doi:10.1093/beheco/arp206.
- Rashidi A., Shanley D., (2009): Evolution of the menopause: life histories and mechanisms. *Menopause International* 15, 26–30.
- Ridley M., (2007): Červená královna: Sexualita a vývoj lidské přirozenosti. Praha: *Portál*.
- Roberts S. C., Little A. C., (2008): Good genes, complementary genes and human mate preferences. *Genetica*, 132, 309–21.
- Rushton, J. P. (1988): Genetic Similarity, Mate Choice, and Fecundity in Humans. *Ethology and Sociobiology*, 9, 329–333.
- Shanley D. P., Kirkwood T. B. L., (2001): Evolution of the human menopause. *BioEssays* 23, 282–287.

- Schmitt D. P. (2005): Sociosexuality from Argentina to Zimbabwe: A 48-nation study of sex, culture, and strategies of human mating. *The Behavioral and Brain Sciences*, 28, 247–275.
- Stephure R. J., Boon S. D., MacKinnon S. L., Deveau V. L., (2009): Internet Initiated Relationships: Associations Between Age and Involvement in Online Dating. *Journal of Computer-Mediated Communication* 14, 658–681.
- Sylwester K., Pawlowski B., (2011): Daring to be darling: Attractiveness of risk takers as partners in long- and short-term sexual relationships. *Sex Roles* 64, 695–706.
- Šmahel D., (2003): Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi. Praha: Triton.
- Štěrbová Z., (2012): Vliv rodičů na výběr partnera a následnou spokojenost vztahu. *Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze*.
- Štěrbová Z., Valentová J. (2012): Vrána k vráně abeb protiklady se přitahují. *Vesmír*, 91, 108-109.
- Tassinary L. G., Hansen K. A., (1998): A critical test of the waist-to-hip ratio hypothesis of female physical attractiveness. *Psychological Science* 9, 150-155.
- Thornhill R., Gangestad S. W., (2006): Facial sexual dimorphism, developmental stability, and susceptibility to disease in men and women. *Evolution and Human Behavior* 27, 131 – 144.
- Todd P. M., Penke L., Fasolo B., Lenton A. P., (2007): Different cognitive processes underlie human mate choices and mate preferences. *The National Academy of Sciences of the USA* 38, 15011-15016.
- Townsend J. M., (1998): What women want – What men want: Why the sexes still see love and commitment so differently. *Oxford University Press*.
- Trivers R. L., (1972): Parental investment and sexual selection. In B. Campbell (ed.). *Sexual selection and the descent of man*, 139-179. Chicago: Aldine.
- Waynforth D., Dunbar R., (1995): Conditional mate choice strategies in humans: evidence from lonely hearts advertisements. *Behaviour* 132, 735-779.
- Whitty, M., McLaughlin, D. (2007): Online recreation: The relationship between loneliness, Internet self-efficacy and the use of the Internet for entertainment purposes. *Computers in Human Behavior* 23, 1435-1446.